

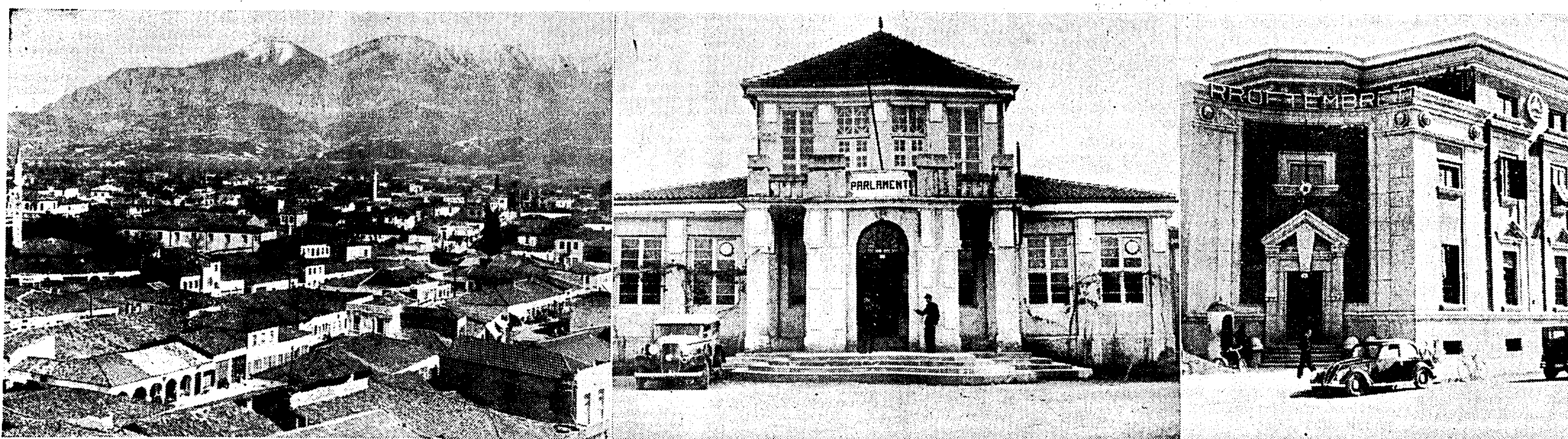
HINNATA KAASAND
PILKE- JA NALJALEHT „KRATT“ JA
KUNSTI ERILISA „KUNST JA KIRJANDUS“
Toimetuse ja talituse: Pikk tän. 2. Kontor: avatud ärip.
kl 9—18 ja õhupäi kl 6—7 p. l. (kl. 18—19) Arhiivitus: kõne-
telefonid 9—11. Aadress: „Päevaleht“ Tallinn postkast 433.
Kodukeskiam nr 428-83
Peatoimetaja H. TAMMER

Ilmub 7 korda
TELLIMISHINNA
1 kuud postiga 1 kroon 80 senti
2 kuud „ 3 „ 60 „
3 kuud „ 5 „ 90 „
Ule 3 kuud korraga tellides iga
järgneva kuul eest 1 kr. 50 s.
Välismaale 4—5 kr. kuus.
Kululuste hinnad: kuulutuste ki-
ja teksti sees 17 senti mm vööri laiuse
kuul Kr. 3.— poolte hinnaga. Kulutusi
Kulutusi võetakse vastu äripäevadel
6—7 p. l. (kl.)
Tarvitamata jäänud käsikirja alal ei hoiteta
vastav postmark on

Nr. 99

Kesknädalal, 12. aprillil 1939

XX

Pilt senisest Albaaniast. Vasakul — vallutatud pealinna Tirana üldvaade. Keskel — Albaania parlamendihooned Tiranas. — Paremal — sõjaministeeriumi palee sealsamas.

Rüft tõigile Briti sõjalaevadele lahtuda Staaliast

Itaalia lippude all 950.000 meest. Vägede koondamine Rhodosele

London, 11. 4. (ETA) (Reuter) Kuuldub, et kõik Briti Vahemere laevastiku üksused, mis olid külastamas Itaalia sadamaid, on saanud ootamatult käsu lahkuda Itaalia sadamast. Briti sõjalaevad on lahkunud teadmata suunas. Selle kohta ei ole avaldatud mingit ametlikku teadaannet.

London, 11. 4. (ETA) (Reuter) Itaalia on kutsunud lippude alla mitu aastakäiku reservväelasi, peamiselt 1912. aastakäigu mehi, et asendada vägesid, kes on saadetud Albaaniasse. Kinnitatakse, et nad oleval kutsutud lippude alla vaid lühikeseks ajaks. Mitteametlike andmete järele on kutsutud lippude alla 200.000 meest. Havasi teatel oleval Itaalia praegu lippude all vähemalt 950.000 meest.

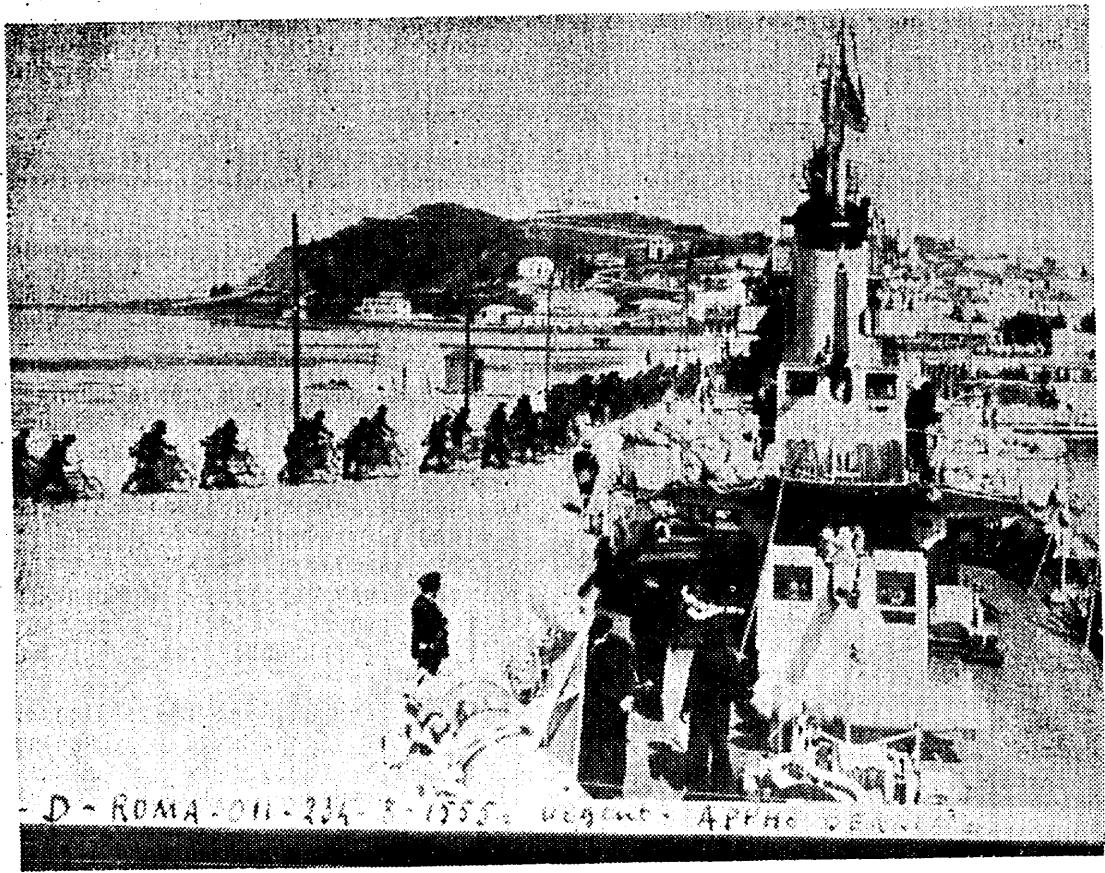
London, 10. 4. (ETA) (Havas) „Daily Herald“ korrespondent teatab, et Dodekanesi saartele oleval koondatud tuhandeid Itaalia sõdureid ja palju sõjamaterjali. Rhodose saarele oleval koondatud 45.000 sõdurit. Leroze saar muudetakse õhubaasiks kui ka allveelaevade baasiks. Ühelgi välismaalasel ei lubatavat minna saartele, teatab leht.

Roma, 10. 4. (ETA) (Reuter) Asjaolu, et Tiranas on moodustatud puht Albaania valitsuskomitee, kelle ülesandeks on Albaania valitsemine, näib tähendavat seda, et vähemalt praegu ei ole kavatsust kuulutada Albaaniat Itaalia impeeriumi lahutamatuks osaks. Mitteametlikes ringkonnas ollakse arvamisel, et ses küsimuses ei tehta kindlat otsust niikaua, kui on selgunud Suur-Britannia, Prantsusmaa ja üldse maailma reaktsioon Albaania okupeerimise suhtes.

Itaalia poolt. Kirjutades „Voco d'Italia“, Gayda

seletab muuseas, et kui Suur-Britannia peab Itaalia

aktsiooni
Inglise-Itaalia-kokkuleppe-murdmiseks, siis ta võib asuda sellele seisukohale, ja seejärel ka Itaalia kohandab vastavalt oma seisukohta tulevikus. Siinseis ringkonnas ollakse arvamisel, et Gayda see ütlus tähendab seda, et Albaania okupeerimise tingitud Inglise-Itaalia kokkuleppe tühistamise tagajärjel Suur-Britannia poolt, kuulutatakse Albaania kogu Itaalia territooriumiks. Ent praegu paistab, et Itaalia tahab kuulutada Albaania mandaatteritooriumiks.

Pilttelegramm Albaaniast!

Telegraafiteel edasiantud ülesvõtte kujutab Itaalia vägede maabumist Durazzo sadamas suurel reedel. Esiplaanil paremal üks Itaalia sõjalaevadest, tagaplaanil Durazzo linn ja mäekõrgendikud.

Jugoslaavia sõjalised ettevaatusabinõud

Belgrad, 11. 4. (ETA) (Reuter) Jugoslaavia on tarvitusele võetud teatavaid

sõjaväelisi ettevaatusabinõusid. Sedamööda on viimasel kahel päeval lippude alla kutsutud mitu aastakäiku reservväelasi, ja seda peamiselt Jugoslaavia-Albaania piiriäärseis piirkonnas.

ESTONIA VALGE SAAL

José ja Paquita

MEKSIKO TANTSUDUO

Mussolini läkitus Chamberlainile

London, 11. 4. (ETA) (DNB) „Star“ teatab, et Mussolini oleval saatnud peaminister Chamberlainile isikliku läkituse, mille tagajärjel Chamberlain püüdvat arvata vasti uuesti alustada oma rahupingutusi. Läkituses Mussolini oleval annud Chamberlainile kinnituse, et peale Albaania Itaalia ei kavatses okupeerida enam ühtki territooriumi. Ühtlasi sisaldavat see ka kinnituse Itaalia vabatahtlike tagasitõmbamise kohta Hispaaniast.

Mida Zogult nõuti

Debar (Jugoslaavia), 10. 4. (ETA) (Havas) Üks Albaania poliitikuid on annud Havasi esindajale lähemaid seletusi Itaalia nõudmiste kohta, mis lükati tagasi kuninga Zogu poolt. Sedamööda need nõudmised on olnud järgmised: 1) Itaalia lippude all oleval kogu Albaania territooriumile, 2) Itaalia sõjaväe võimud teostavad kontrolli ja järelevalvet kõigi Albaania kindlustustööde üle, 3) Albaanias asuvalle itaallastele antakse kõik albaanlaste tsiviilõigused, kaasa arvatud ka õigus olla ministriks, rahvasaadikuks jne., 4) Albaania välisministeeriumi kaotamine, kuna Albaania huvisid esindaks välismaal Itaalia, 5) Itaalia peasekretäride nimetamine kõigisse Albaania ministeeriumidesse ja 6) Itaalia saadik Tiranas peab kuuluma Albaania valitsuse koosseisu, mille vastutasuks ka Albaania saadik Roomas kuulaks fašistliku valitsuse liikmete hulka.

Lugedes

„Päevalehte“

olete kursis ka

kõige keeruli-

sema aia sünd-

mustega

Vajatakse suveks Pärnu uude rannakohvikusse vilunud

ärijuhti,

kondiitrit, triod ja ettekandjaid.

Tulla 13. apr. kella 10—12 või 18—20 hotell „Euroopasse“. Küsida uksehoidjalt.

Tirana vallutati õhude

Kuninglik loss rüüstati. — Itaalia teadete järele t vägesid rõõmuga. — Krahv Ciano Tirana

Mussolini saatis Albaania pealinnale 190.000 kuldfranki

Stefani agentuur teatab, et Itaalia väed marssisid pühade laupäeva hommikul kell 9 Tiranasse. Tulistamine Tiranas kestis varahommikuni.

Kuninglik loss kui ka kuninga õdede residents on rüüstatud.

Ka Itaalia saatkonna julgeolek on ohustatud. Tiranas on põgenenud kõik sandarmid. Linnas on valitsemas täielik segadus.

Reedestes võitlustes Durazzos on Itaalia poolt langenud kaheksa madrust ja saanud haavata 34 madrust. Sõdureid on langenud kolm ja saanud haavata üheksa, Santi Quarantas on langenud üks madrus ja saanud haavata kümme madrust. Tiranas Itaalia väed võeti elanike poolt vastu vaimustusega. Tirana aerodroomil

maandus lennukitel üks grenaderide rügement.

Itaalia välisminister krahv Ciano saabus laupäeval kell 11.00 lennukil Tiranasse. Tirana raadiojaama teatel saabus duce homme Tiranasse.

Mussolini korraldusel Itaalia välisminister krahv Ciano on annetanud

190.000 franki kullas,

et abistada siinseid vägesid elanikke. Eile ta võitis vastu kohalike elanike esindajad. Edasi teatakse, et siin on moodusta-

tud Albaania kuhu kuuluvad Arg ja võimukandjad ühe Albaania valitsee on avaldanud sudes kõiki abist

toetama võidud

Itaalia väed Albaania okupeer täiesti rahulikult. netel-heisatud. Pühapäeval Itaalia okupeerisid Arg nad võeti vastu avaldustega Durazzosse üks aineid ja riideid

Krahv Ciano 9 Tiranas kolm dal, et lennata ta bus kell 11. Koh ta läks Palazzo Mussoliniga.

New York, jud albaanlased, on telefoneerinud konsulile, pakkud Albaaniasse võit Peakonsul on so ootavale seisuko Albaania saatkor

Albaania järel Make

Oletusi Itaalia ja Saksa järgmiste võimalike

Bukarest, 10. 4. (ETA) (Reuter) Siinseis ringkonnas oletusi Itaalia ja Saksamaa järgmiste võimalike sammude kohta. Tuvad sõbralikult Berlin-Roma teele, on arvamisel, et Hitler, 20. aprillil, Saksamaa teeb teatavaks oma kava, viia kogu süsteemi. Sofia ametlikest ringkonnast kinnitatakse, et Bulgaaria tööd teiste Balkani liidu riikidega, et jätkata pingutusi rahu säilitamiseks Bulgaaria pooldab samuti põhimõtet: „Balkan balkanlastele!“ nuid mitmesuguseid kuulusi Itaalia arvata järgmise sammuna oleval Itaalia järgmiseks sammuks autonoomse Ma Itaalia kaitse all. Sele riigi moodustavat Jugoslaavia gaaria vähemusrühvused.

Mussolinilt võetakse „islami kaitsja“ tiitel

London, 11. 4. (ETA) (Reuter) Londonis viibivad muhamedlaste juhid pidasid siin esmaspäeval koosoleku, kus nõuti, et Mussolini loobuks „islami kaitsja“ tiitlist, mille ta võitis endale pärast Abessiinia vallutamist. Ühtlasi nõuti koosolekul, et Itaalias suletakse Idamaa akadeemia, mis avati seal viie aasta eest, et sel teel protesteerida fašistliku propaganda vastu Indias, Egiptuses ja mujal. Lõpuks otsustati saata Itaalia saatkonda delegatsioon, et Itaaliale teatada mainitud nõudmised.

RAADIOAPARAATE parandab

Dipl. raadiomeister.
ALEX. RÄHN
Tallinn, Reimanni 28 (Tartu m. nurk)

KINO „DIANA“

Kopli tän. 8. Uues majas.

Kõrgekunstiline vene suurfilm! Vene suurim

„PEETI“

Filmitud ALEKSEI TOLSTOI teose järgi. Muus Lavastanud teateline näitleja VLAH II. Mitmekesine ilusa

Albaania vallutamine

„Päevalehe“ kirjutatud Marcel Ray, end. Prantsuse saadik Albaanias

Aprillikuu esimeste päevadega Albaania, kõige noorem, kõige vaesem, kõige pitoresksem ja kõige mahajäetum kõigist Euroopa riikidest, on kerkinud äkki oma diskreetsest varjeluist ülemaailmse tähelepanu projektorile tule alla, enne kui talle hakkas sadama tuld Itaalia kahuritest ja lennukitelt.

Itaalia hädaohu kerkis ja langes siis kogu oma raskusega üle maa, mille äärmise vaesus paistis teda kindlustavat võraste hümude vastu, kuid alahetmine näis siiski tarvilisena Itaalia prestiižile Jugoslaavia ja teiste väikeste riikide hirmutamiseks ning suurriikide moraali kõigutamiseks, kes hilinevad organisatsioonilise vastupanu teljeriide kavatsustele.

1921. a. kahepölvitus

Tiraana Mussolini ja kuningas Zogu bulvaaridel, mis oma laiusel on võrreldavad New Yorgi 5. avenüuga, kuid on piiratud maja-hüütidest ja kasimata maatikidest, on juba 20 aasta jooksul noobilimateks promeneerijateks itaalia sõjaväelased ja tsivilistid. Kuningas nad on tulnud Albaaniasse? Kuidas nad on sinna asunud? See on küllalt huvitav lugu, mille unustatud detailid ei puudu tänapäeval oma tähtsus.

1913. a. Albaania, vabastatuna türklastest Balkani sõja läbi, tõuseb isaldusobjektiks ja tüliõnaks serblastele, greeklastele, austerlastele ja itaallastele. Sel ajal järele ei oli juttugi rahvaste enesemääramise õigusest, kuid suurriigid harrastavad tasakaalu poliitikat. Albaania saavutas oma iseseisvuse tänu suurriikide vastastikkusele põlvusele. Londoni lepinguga Albaania seatakse rahvusvahelise konsortsiumi hooldekanda alla, kus on esindatud Inglismaa, Prantsusmaa, Saksamaa, Austria-Ungari, Itaalia ja Venemaa. Suurriigid tõrjuvad seega Albaaniast emale väikeriigi, Serbia ja Greeka. Suurriigid seavad Albaaniasse saksa prints Wied kuningaks.

Puhkeb maailmasõda. Kuningas põgeneb Itaaliasse, ja itaallased, kes on veel erapooletud, okupeerivad üldises segaduses Valona. Nad on seal ka veel rahukonverentsi ajal, kes jätab Albaania saatuse otsustamise suursaadikute konverentsi ülesandeks. Serblaste, greeklaste ja itaallaste apetiitid muutuvad teravaks, kuid president Wilsoni ideed saavutavad ülekaalu.

9. novembril 1921. a. suursaadikute konverentsi resolutsiooniga antakse Itaaliale eesõigus intervenerida Albaaniasse „hädahoju puhul selle puutumatusel või iseseisvusel, kes võõra kallaletungijate või mõnel teisel viisil“. Sellega ei anda Itaaliale mitte mandaati Albaania üle, vaid hüpooteek oma kapitalide kaitseks, mida Itaalia on valmis maha võtta Albaaniasse. Kuid Itaaliast võetakse samal ajal vasaku käega tagasi see, mis talle antakse parema käega, sest Albaania rahvasteliiduliikmena on Genfi pakktiga kaitsnud oma suveräänsuse puutumatuses nii Itaalia kui ka iga teise riigi vastu. Kuid siiski on Albaania kaitsesüsteemis tekkinud kahepölvitus või kahepaiksus, mis ei saa kaduda enne, kui väikesed rahvaste kaitse korraldatakse ümber kunagi ausalt ja õiglaselt.

Kaheksateist aastat on möödunud, ja me teame, et sündmuste areng Euroopas on võtnud hoopis teise suuna. Itaalia kogu aeg, eriti fašismi võimuletulmiseks saadik, ei ole lakanud esitama nõudmist oma õiguste maksuselevitumiseks Albaanias, niisuguses ulatuses, nagu ta arvab endale langevat 1921. aasta otsusest. Albaania omapoolt ei ole lakanud vastupanu avaldamast, toetudes Jugoslaaviale.

Kuningas Zogu

Vastutavana kogu Albaania poliitika eest 1925. a. saadik tuleb seada esiplaanile kuningas Zogu. Ta mõistab, et ta ei saa läbi ilma koostööta Itaaliaga ja kirjutab 27. novembril 1926. a. alla esimese Tiraana lepingu. See vähekompromiteeriva iseloomuga leping sõlmiti 5 aastaks Rahvasteliidu raamides. Ta nägi ette mõlema riigi vastastikkuse abistamise ja sõbraliku koostöö. Tegelikult noor president võtab omaks Itaalia interpretatsiooni suursaadikute otsuste kohta, s. o. alustab Itaalia protektoraadiga. Mis on tal kaotada? Kas ta ei ole kaitsnud Rahvasteliidu pakktiga? Ta võtab võimaliku palju, mida pakutakse, ja avaldab vastupanu võimaliku vähe. Fašistlik Itaalia investeerib suuremaid kapitali ja mõtleb Albaaniast teha oma dominiiooni. Tiraana riigipank ei ole muud kui Itaalia pankade osakond, paberraha kattevaras asub Roomas, Itaalia ettevõtted ehitavad Durazzo sadamat, maanteed ja ametiasutuste hooned Tiraanas. Albaania sõjavägi saab Itaaliast varustust ja instruktoreid, siiski vähesel arvul. Ahmed Zogu teeb head nägu, kuid jätkab oma plaane.

Teine Tiraana leping, sõlmitud järgmisel aastal, on kaugeleulatavama tähendusega. Itaalia on ärevuses Pariisi ja Belgradi tihedate suhete pärast, Itaalia kahtlustab Zogut, et see olevat astunud vahekorra Jugoslaavia agentidega, või tahtvat Genfi või Haagi kohtu ette viia tüli, mis on tekkinud ühe jugoslaavlaste vangistamisega. Itaalia valitsus sunnib nüüd Albaaniat alla kirjutama kaitsesõlmilepingule (22. novembril 1927. a.). 20 aastaks sõlmitud kaitsesõlmileping näeb ette, et kui üks või teine lepinguosaline on ähvardatud sõjast, mida ta ise ei ole provotseerinud, kohustub teine pool kasutama kõiki abinõusid, mis võivad ära hoida mitte ainult vaenuliste tegevust, vaid võivad pakkuda ohustatud poolele ka õiglast rahuldust. Kumbki pool teise palvel annab selle käsutusse kõik oma ressursid. Alakirjutajad keelduvad sõlmimast eraldi rahu.

1934. a. mereväe-demonstratsioon

Ahmed Zogu võtab vastu teise lepingu nagu esimesegi. Ta võtab vastu ka suure laenu ja saab Itaaliast nõusoleku monarhia ja albaania dünastia asutamiseks. 1. septembril 1928. a. ta tõuseb kogu maa juubeldamisel troonile. Kumb lepinguosaline on võitja, kumb tüütsatu?

Kuningas Zogu hakkab endale kujutlema, et tal on järjest vähem tarvidust Itaalia järele. Algas kaheksa-aastane võitlusperiood, mille jooksul ta püüab eemalduda Itaaliast, keeldub isegi õiendamast oma rahalisi kohustusi, peab läbirääkimisi Belgradiga ja katkestab igakord läbirääkimised Roomaga, kui tal tuleb lunastada oma truudusekohustusi. Samal ajal ta otsib sõprust Pariisis ja Londonis. 1934. a. juunis Mussolini pahanud ja saadab mõned sõjaleavad demonstreerima Durazzo reidile. Rahvasteliit hakkab asjast kiinni ja demonstratsioon muutub sõprusvisiidiks. 1934. a. oli veel Rahvasteliit.

Ent mineviku edasine lahtirullimine on tarbetu. Albaania kuningas jatkas oma kiigepoliitikat senikaua, kui kadus pind tema jalge alt, s. o. kuni Itaalia Jugoslaavia lepinguni 1937. a. Enne seda lepingut Jugoslaavia valitsus oli alati deklareerinud, et Albaania puutumatus on Jugoslaaviale elulise tähtsusega. Stojadinovič arvab aga võivat piirduda kinnitustega, mida talle andis Rooma diktator Adria mere suhtes. Demokraatlike suurriikide reaktsiooni võis kogu aeg kvalifitseerida äärmiseks nõrkuseks

Näoiluresept

1938. a. kalakaubanduse bilanss

Kalakaubandus arenes möödunud aastal olavne tähe all, sest lähikülgil nüütsid suuremisi. Vaatamata kaubanduslikkude liikidekade olavne-misele jäi kalakaubanduse bilanss siiski passiivseks, olgugi väga väikeses summas. Kalakaupa veeti 1938. a. välja 1.460.163 kr. väärtuses, mis aasta 1.205.443 kr. vastu, s. o. 21,1% rohkem. Kuid ühes väljaveo suuremisega suurenes ka sisseveedu. 1937. a. veeti kalakaupa sisse 1.313.410 kr. väärtuses ja 1938. a. 1.486.393 kr. väärtuses, s. o. 13,2% rohkem. Sisseveedu suurenes vähem kui väljaveudu, mistõttu ka kalakaubanduse bilanss passiivsus vähenes. Möödunud aastal oma kalalaevastik heeringapüügil ei künnud oli paratamata suure herringate sisseveedu kui eelmisel aastal. Herringate osatähtsus kalakauba sisseveos on aga määra-va tähtsusega. Heeringad veeti 1938. a. sisse 1.357.567 kr. väärtuses eelmise aasta 1.042.733 kr. vastu, s. o. 33,8% rohkem kui aasta varemalt. Kõik ja rühmed sisseveedu nüüts võrreldes eelmise as-taga tagasihinev.

Kalakauba väljaveos olavad tähtsamad kohtad mitmesugused värsked kalad. Tähtsamad väljaveo-tavate värskekalaade ekspordist saadud tulud nüütsid kõigil aladel suurenenud, välja arvatud koha väljaveudu, mis näitas eelmise aastaga võrreldes väikesel tagasihinevusel. Peale värskekala väljaveo suurenenud nüüts suurenenud ka kalakonservide väljaveudu. Kala väljaveudu oli suunatud peamiselt Saksa, Rootsi, Poola ja Danzigi. Saksa veetud kalakauba väärtus oli 813.000 kr., Rootsi — 329.000 kr. ja Poola-Danzigi 121.000 kr., muudesse riiki-desse veetud kalakaupa väljaveoväärtus oli üksi-kult võetuna võrdlemisi väike.

Oma kalatoodang möödunud aastal oli 182.844 kg., sisseveedu 81.901 kg., väljaveudu 16.023 kg. eel-ja järgmiseks tarvitamiseks 248.722 kg. eel-mise aasta 273.209 kg. vastu, s. o. 9,6% vähem. Jagades sisseveetud tarvitamiseks jäänud kalaka-guse elanikkude arvuga selgub, et tarvitamiseks jäänud kogus elaniku kohta oli 22,0 kg eelmise aasta 24,4 kg vastu.

Rahvusvaheline põllumajanduslik konverents Dresdenis

18. rahvusvaheline põllumajanduslik konverents peetakse 6.—12. juunini Dresdenis. Konverentsi pea-teemaks on „maailm linnade põgenemise“ küsimus. Selle kõigis riikides esineva nähte põhjuste uurimiseks ja talustasubindude leidmiseks on moodus-tatud erikomisjon. Teistest arutustele tulevatel küsimustel võiks nimetada siseturu korraldamist, suu- ja sõratöve vastu võitlemist jne. Kongressist osavõtjatele korraldatakse väljasõite Dresdeni üm-brusse ja tutvustamistatku Saksa põllunduse piir-kondadesse.

Nende poolt kasutatud ainsaks ettevaatus-abinõuks võib pidada ainult Inglise-Itaalia kokkuleppele leiduvat klauslit, mis keelab status quo muutmise ühe või teise riigi ka-suks Vahemeres. Albaania pommitamine ja okupeerimine tõendab siiski, et see ettevaat-sabinõu oli tarbetu.

Nagu kõik teljeriikide ettevõtted, oli loök Albaaniasse hästi kalkuleeritud ja teostatud. Diktatorid otsisid ära serblaste ja kroaa-tide eelläbirääkimiste lõppemise. Jugoslaa-via oli üllatunud nüüd keset kestvat kriisi ja võib mõtta hädaohu, kuhu teda on viinud Stojadinoviči poliitika. Jugoslaavial jääb valida kas alistumine teljele Praha ja Mee-meli eeskujul või lootusetu vastupanu, kus albaanlased andsid kangelaslikku eeskujut kalaleitungi esimestel päevadel.

Endastamõistetavalt omab totalitaarne ettevõtte Albaanias — millele võis leida dis-kreetset vihjet juba troonikõnes — Adria merel ületava tähenduse. See on jõustusteemi rakendamise algus kogu Vahemere basseini. Ähvardus on niisama palju suunatud Gree-kaile nagu Jugoslaaviale. Ta eesmärgiks on purustada Balkani liit, nagu väike-enteinte on juba purustatud, ja lõigata läbi Inglise ja Prantsuse impeeriumi-tee.

(World copyright 1939 by Päevaleht and Cooperation.)

Küsimusmärk — Nõukogude Venemaa

Venelasi tuntakse kui temperamentset rahvast, kes on karmend väljendama oma seisukohti. Eriti veel, kui nad arvavad olevat leitud mõne uue tootepuse. Oli paarlavimil idee (1840.—1870. a.), mis leitud küll tšehhide poolt, mida aga suurene kirjanikud viimistlesid müstiliselt „jumalakandja rahva“ doktriiniks. Sellele järgnes reaktsioonina vene nihilism, siis Tolstoi heaga-kurja-võitluse evangeelium. Maailmasõtta läksid üht Venelased „usu, isegi ja isamaa eest“, teised lootustega vabaduse kevadele. Võitis aga Saksa sissetõud mõrkus, mida Vene, ja ainult Vene, katsetab riigidoktri-nina juba kakskümmend aastat. Saksa, Itaalia, Hispaania ja mujal võitis selle isiksuse riigistamise idee üle natsionaal-sotsialism, mille rünnak ähvardab praegu Euroopa vabadust rohkem kui Vene bolševism. Märksimisi peatung raugus 1920. aastal Venemaa läänepiiril. Degenerer Prantsus-maal „Front populaire“ katsetustes ja on nüüd väljajäetud ka Hispaanias.

Moskvas on veel rahvusvahelise kommunisliku erakonna keskkomitee (Komintern), kelle peasek-retäris on bulgaarlane Dimitrov. Kommunisliku Internatsionaali Vene osakonna peasekretär on Manuili. Tõeline jõud on aga Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu (NSVL) kommunistlik erakond, kelle es-tas seltsab „peasekretär“ Stalin, kõigi Venemaa rahvaste alluvallitseja. Märtsi keskel peeti Mosk-vas selle võimsa organisatsiooni aastakongress, mida võiks võrrelda tähtsuse poolest vahet Briti maailma-riigi „Empire Day“ koosolekutega. Kongressist võid-isa 1567 delegaati kõigist Nõukogude riigi maa-dest, kus tunnustatakse Moskva lään-härra-võimu. Nii ei olnud siis sellel kongressil mitte esindatud Poola, Läti, Eesti ja teiste „territooriumita“ kom-munistide sektsioonid.

11. märtsi kongressi kõnedest selgub, et NSVL kommunistliku erakonna liikmete maksimaalne arv oli 1934. aastal 1.875.488, langes aga vahepeal ette-võetud „puhastuse“ tõttu, mille ohvriks langes peamiselt intelligents, 1.275 tuhande, ja on nüüd jälle tõusnud 1.600 tuhandeni. Kuna NSVLis olevat viimase rahvalugemise andmetel 170 miljonit elan-ikku, siis on ametlikult tunnustatud kommunistide osa selles hiljuti vähenenud üheks protsent. Peab tähendama, et umbes võrdne osa kommunistide osa ka demokraatlike lääneriigis. Prantsusmaal, näiteks, arvatakse olevat 300.000 kommunisti. Hitleri võimuletulekul arvati Saksa kommunistide hulka nelja ja poole miljoni peale Kuipalju võiks neid olla praegu?

Jälgides NSVLi väliskomisari Litvinovi möödu-kat esinemist viimase kahe aasta jooksul Genfis ja mujal, samuti lugedes Stalini „aruanne“ 11. mär-sist, saame mulje, et NSVL süveneb ikka rohkem endasse, et suurte küsimuste deklaratsioonide aeg on möödas. Stalini kõne ei ületa oma stiililõpsakuse poolest enam kuidagi teiste toataalsete riikide juh-tide deklaratsioone. Pigem ümberpöördukt. Tema välispoliitika teesid on järgmised:

„Meie oleme rahu poolt. Tuleb olla ettevaatlik ja mitte laste avaldada meie madal konfliktidesse sõja provokatsioonide poolt, kes on harjunud kraapima tulised süli võraste kätega.“

Oma kõne sissejuhatuses tegi Stalini etteheiteid lääne ajakirjandusele, kes äsitsavat Saksa rünnaku Venemaa peale...

Edasi: „Meie peame toetama rahvaid, kellele kallid tungitakse ja kes võitlevad oma iseseisvuse eest. Mis puutub NSVLis, siis ei karda meie ähvar-dust ja anname iga hoolet eest kaks vastu.“

Stalini lootas Euroopa riigid „agressivsetesse-fašistlikesse“ ning mitteagressivsetesse-demokraat-likesse. NSVL aga toelbe „lihtsaima lihtsaimi“ kõikide maadega, „kes ei püüa kahjustada meie maa huvideid.“

„Meie oleme rahuliku, lähedase ning heaanaab-liku lihtsaimise poolt kõikide naabermaadega, kel on NSVLiga üheselt piirid, kui aga nemad ei püüa kahjustada, otseselt või kaudselt, Nõukogude riigi tervikult ning piiride puutumatus.“

Mainides Saksamaad, ütles Stalini: „On muidugi võimalik, et Saksas on hullusid, kes unistavad liita elevanti, Nõukogude Ukraina, putukaga, nõnda nimetatud Karpatti-Ukrainaga. Kui seal on tõesti selliseid hullustajaid, siis on meil nende jaoks val-mis tarviliku hulk hullusid.“ See võrdlemisi tagasi-hoidlik toon väärir tähelepanu, niisama kui väärir tähelepanu tagasihoidlik toon Vene suhtes Saksa poolt.

Demokraatlike suurriikide passiivset hoiakut peatungitajate ees seletab Stalin revolutsiooni karta-sega, mis ikka järgnevat „imperialistlikule“ sõjale. On huvitav, et ta ei arva olevat sedasama hirmu ka agressivsetel riikidel? Demokraatlike riikide peab Stalin ühtekokku kahtlemata tugevamateks fašistliket riikideks, nihiisti majanduslikult kui sõja-liselt. Esimeste nõrkus, peamiselt Inglismaa ja Prantsuse, olevat aga selles, et nad taandusid kollektiivse juolgekole poliitikaist mittevaheliseamis, erapooletuse poliitikaile. Nüüd, kus Inglismaa on taas üles võtnud kollektiivse tagatistusteemi mõtte, on Stalini valitsus sellele vastanud staatvalt, ent soovivat kõikide asjast huvitatu nõupidamist, konverentsi...

Stalini pidas oma kongressi kõne mõni päev enne

Saksa vägede sissemarssimist Prahasse. Seda liit-mist ei tunnustanud Moskva, nagu seda ei tunnustanud ka Pariis, London ja Washington, kus Tšehhi-Slovakkia saadikud jäid kohtadele, kui oma rahvustunnustatud esindajad. Ent Stalini ettevaatlikkust suhtumist agressivsetesse riikidesse pole viisti-muutnud 15.—16. märtsi sündmused. Devis: „jaga üks enda eest“, mida ta ette heitis lääne demokraat-tijale, on kehtiv ka NSVLis. Kuna Washington pole praegu Berliinis suursaadikurki ja tõstis US valitsus peale Praha vallutamist Saksa kaupa peatolli 35 protsendi võrra pole Moskva katkestanud kellegagi „ärilisi suhteid“. Veel ei olnud Hudsonsuur delegatsioon (kõneldakse sajast liikmest), kes sõltivat kominterni keskusse läbi rääkima.

Saksa aktsioon toetub ta sõjalisel jõul ja ka bandisidiplomaatiale. Oleneb partneri tähtsuses, kes käib sõjajõu demonstreerimine enne või pärast kaubanduslepingut. Mida võiks pakkuda Saksa Venele, või mida temal nõuda?

NSVLi majanduslik areng ütleb, anti Moskva kongressil küll optimistlikke ülevaateid, ent Stalini end sõnade järel ei jätke kordadeadmine veel palju tööd. Molotovi ja teiste juhtivate isiku aruanneest võib järeleda, et 1938. aasta väljajäe-anud ühis miljard kvintali, petrooleumi tootada olevat neljakordistatud, puuvillasak olevat tõstetu-seismekordseks (sellestava näivad Turkestani ste-pidest olevat kadunud lambakarjad). Motoriseer-mise all on saavutatud kahtlemata suuri tagajär-jed, ent hobuste arv on langenud võrreldes 1916. aastaga 20 miljoni võrra. Kas on aga Vene teed kogu haldatud liiklemisele mootorsõidukitel?

Mis puutub raudteedesse, siis on nende võim-küll väga visalt arenenud ja on 20 aasta kestel juure ehitatud umbes 18.000 kilomeetrit uusi tei. Maailmasõja algul nägi aga Vene riigi ehituskas-ette 5000 kilomeetrit aastast! NSVLi kolmasa-vie-aasta-kavas, mis avaldati 30. jaanuaril a. „Pravdas“, võis lugeda, et liidu-riik vajab 1942. 7.350 uut vedurit ja 356.000 kaubavagunit. Kuu-1935. aastal, teise viisaastaku suurimal tõusuaastele jõuti ehitada vaid kuni 38 tuhat kaubavagunit, si-peaks arvama, et ka oma uue kava teostamiseks on NSVL sunnitud andma suure osa veermaterjalile tei-limest välismaile. Pole kahtlust, et need välis-maad huvitavad mitmeid kaubandusdelegatsioon-kes nüüd külastavad Moskvat. Vene veldid, mis kaotasid 1931. aastal, Peale Saksa välisvõlgade mor-tooriumi, igasuguse väärtuse, on nüüd läänes jäl-le hinnas.

Nõukogude esimese viie-aasta kava teostus-Saksa abiga, loe aga Venemaa ainult sõjajõud- Võitlevad ideoloogilad ja kommunistilistestad pal-jatid ei takistat üheski, nagu kinnitas Stalini. Kõik aga mõjutab hea äärmiselt, näiteks riikide suhtes ka teistel aladel, nagu seda nägime Saksa-Vene koostöö perioodil 1922. aastast kuni 1931. aasta lõ-puni. Demokraatlikud lääne suurriigid, kellel on huvi tõmmata NSVLi enda koostöö süsteemi, on muidugi võimelised andma Nõukogude Liidule tei-nist ning kõikide muud abi. Saksa aga tegutses kiiremal, ja tema suund on Mustameri kallastil-otsene kontakt Vene liiduga, selle toorainete-tööstuse keskustes. Oletame hetkeks, et ta sinu-siirduks. Siis võib tekkida mingisugune uus kon-tellatsioon, mille kiirgamine mõni suurele ja vä-kestele demokraatiale on praegu raske kujutell-Oleks aga kasulik, et selle võimalusega arvestata-vaakult...

K. R. Pusta.

Ühistegeliste asutuste asjaajamine korras

Ühistegevuskaja üldkoosolek on kutsutud kokku 24. aprillil Tallinnas. Sellel koosolekul tuleb kinnitamisele kogu 1938. aasta tegevuse ja rahali-aruanne. Ühistegevuskaja aruanne on koostatud tasakaalus 131.529,71 krooni, näidates ülejääki 4493,84 krooni. Arisels tasakaalustub 47.012,2 krooni. Keskasutusel oli kulusid 37.798,67 krooni, sektsioonidel kokku 85.571,92 krooni. „Ühistegevus-tehe“ kulus ulatusid 3.731,26 kroonile.

Aruandeaastal on ühistegevuskoda töötanud ühistegevus huiude kaitset täie jõuga. Valitus ja omavalitsusametustele on esitatud märkurgu-eaduseelõnude, maksumisamis ja muude küsimust-kohta. Ühistegevus mõtte selgitamiseks kutsu-kihinevate asjaajamiseks tarviliste teadmiste levit-tamiseks on koda korraldanud üleriigilist ja piiri-kondilike kokkulekuid, kus on käsitatud ühist-gevus üldküsimusi ja ka ühistegevus üldküsimusi. Ühistegevuskoja jõudunud vaheliste kaude lei-tes teenistust 14 isikut, peamiselt ühispaikadesse. Avaldusi teenistuskohta saamiseks tuli 57 isikut. Suurem osa soovib on jäänud rahuldamata seetõttu et ühistegevus nõudis peamiselt praktiliste ettevalmis-tusega töötajad.

1938. aasta jooksul on koja revidendid revidee-rinud 1229 ühistegut. Reviderimise andmetel on meie ühistegevus asjaajamine üldiselt hea. Kri-minaalse iseloomuga näidat reviderimisel üldse ei esinenud.

„Võibpüü ühase endale mõttes muuta. Kui-das nad lootsid neid tabada? Seft polnud kaht-lust, et need selid olid tuleft ning weeft läbi käinud, ja jelliste juhtuste vastu olid nad en-did kindlasti ette valmistanud. Ta küüsis:

„Kas olete politseijõud alarmeerinud?“ „Olge mureta, mu härra,“ vastas direktor juba teranumalt. „Sooviksin, et hoiuakste üle-arupeft küüsimust ja lepitakste eistaju wasta-mistega minu küüsimustele. Kas tundsite kalla-tungijaid?“

Küüsitav miivitas vastusega, nagu otjides joiwaid jõnu. Ta kaalutles, kas tajub nüüdki legada mängu prelii Woolinit? Alavalada neife jiti oma arwamine — teadmiskse ei wõimud jeda ju nimetada —, et daam mustas, kes istus autos, polnud arwatavasti keegi muu kui prelii Woolin? Aga mis kaifu oleks neife jeda avaldada — Woolin oli ju nii-kui-nii walmis alla, ja tiatigi, mõne minuti pärast wõib ta juba ije astuda wajakfi fannme.

Kuid direktor ei läbenud wastust ära oodata. „Kas tuli see kallaletung teie täiesti ootama-tult?“ eistat ta uue küüsimuse.

„Seda külli, härra direktor,“ wastas Wõl-d-piüi kohe, „ja mul pole wõimakti aimu, miifi-teil motiividel õigupoolest see kallaletung toi-mus.“

„Kas tõesti ei ole?“ Direktori toon muutus farkastõitfikse. „Olete tegeleud jelle asjaga pea-gu paar nädalat, teil on olnud kuhjaga kõit-juu imelikke juhtumeid ja kogemusi jelle jün-guna — ja teil pole aimugi, kes on olnud nii täpkeid ja juwatfenuid tohtia teid toimetada teife maailma? Niijana heaft-paremaft jeda ju ei tehta, küllap neil oli juba felleks põhjufi! Wõi pole teil ka neift aimu?“

„Arwan, härra direktor, et muutufin neife piijut tiitfikaks. Kardan aga, et need härrad ülefihidufid mu iifit.“

„Kas tahate ütelda, et teie iifit ei wääri mahantõimufi!“ naceris direktor. „Arge edwis-tage, külla fõber, — näen, et olete endafst kani-nus fures arwamifes.“

Aga ta wõttis kohe tõffjana tõoni.

A Speek

SALADUSLIK JENNIIT

Kriminaalromaan

19 „Nüüd teen mina nalja, jeni tegite teie. Kiehe korralikult!“

„Ungari krahvi“ otjutas nüüd mängida oma oja edafi.

„Ku-kui koomiline,“ jõnas ta, „ma-ma olen päris illatunud! Wa-wana fõber, mis teiega lahti on?“ — Sa ta tegi waarwaa fannmu o-ma „wana fõbra“ poole. Kuid fannat hetkel ta tun-dis, et taft nabiti kahelt poolt tugewasti kiini — jah, kaks wõdrafit härrat — ei, üks oli ju ukhehoija! Ka nägi ta arlekiini mõnitawat truitust — niijits, fees omadega! Aga ei! — Meeleheitliku fõdustuga wabastas ta enefe fõid-jaifit ja taftis tormata rahwamurdu, kuid ko-ministas fannas arlekiini wäljafirutatud jalale. Wafit kukkus talt eeft, jõuetus raewus kiris-tas ta hambaid, kui tundis end uuesti nagu piiftide walele wõetawat ja ruumift wäffa talu-tatamat. Wende mojatrepile jõudes fõltis para-jasti ette fuur miut auto, mille üks awati wõga teenistuswalmift.

Wõdipiüi põrras ballile tagafi. Kulu oli tal digupooleft rutata? Woolin ja ta kaaslane olid jõudnud juba ammu jalga lasta; ja „ungari krahwi“ wõdis üle kuulata ka fommikult, kui fee mees üidfe juwatfep midagi rääkida. Kui ei, siis tuleb ta taftes-tahmata lahti lasta — fiiitõendefid, iifigi fiiidistufit, polnud ta wastu mingijufufit. Aga luku taha ta pidi pandama, muibu hoiatanufit ta kaastafi. Wõi jõudiski mees juba mingit märku anda lahkumale pa-riku? Ei, waeawalt külli — need ruttufid liig kähku läbi rahwamurru minema.

Wõdipiüi läbis weel kord kõik pidurru-mad, lootes, et wõgeft õnnestub tal midagi tä-

hele panna, — wõimalik ju, et pool wiibis tei-figi tegelafi. Kuid ta ringkäik otjutas asja-tuks, ballitralitis ei hakanud filma iifitki kaht-lafi tüüpi, talle iifikus ligi waid paar uudishimu-lift, kes pärfid lähemafet järele wõhejuftumi ille. Ta wabanes neift mõne wiifaka kõnekäänuga. Waadanud weel piifut ringi ja weendudes fõp-likult, et fiin midagi enam pole teha, lahkus ta ballift.

19. Wäljas wõttis teda wastu jafe wafafji-gi-jene wõ, — himukalt hingas ta kophudesse wõr-sket karastawat õhku. Ja need feal fees — need trallitawad muibugi fommikumi wõffa, lårnris min faginas ja igafufufes aroomides, — kas pole weidi imelik arusaamine lõuufi? Kuid mõteldes jellele faginale fees, meenus talle kena wõike blondiinike, kes oli juba fällanud oma wõike ja fõbbas tujus piüidist laste rin-da kinnitada fuurt roofi. Kes ta oli, fee wõike-jeke?

Olles juba läbinud paar elawama liiklemi-jege tänapaw, põõrduis Wõdipiüi põiktanawafje. Ta mõtted tõdrafid juba asjalikumate proble-mide kallal. Homme päew peab tooma weidi rohkem walguft kogu jellesse loofse. Ah, mis homme! Ta wõttis uuri ja piüidist lugeda tunni-aega. Kell oli kaks — jeege jai tal kajutatada aega kakskümmend tundi. Rädaka tee, kell küm-me, ja õhufit muibugi! — andmed ei olnud juft täpfeid, kuid neift pidi jatkuma. Kui ainult fee „ungari krahwi“ teifi fõlatada ei jõudnud? Waewalt! Kui aga fiiiski, fiiis... pagana piifta, fiiis tuli ju karmelt tegutfeida, fiiis oli ju feal käimas fuur jälgede fegamine ja pefa fuuluta-mine!

Ta felfatas hetkeks, erutatud fefit kujutel-mafit. Kuid rahunes kohe, fiiidistades end äp-mifemifes, ja jatkas endifelt tead. Ei, fee pefa feal polnud häitritud — ja fõpuks, kui olekski, mis faaks fiina parata.

Wõllepärast meenus talle taas wõike blon-diinke maskiballift. Päris tähtfufeta epifõidõ-ke, tamaline koketerii tamalife tüdrukutititju poofit. Aga ei — ja äkki ta taipas, miks fee epifõidõke kuibugi häitris ta mõtteid: tüdrukui-

tirtju kawaler, kes, muide, hoidus aupakkiliks kaugufes — liigagi aupakkiliks kaugufes, — too kawaler oli ju üks polpolli meestefi! Jah, nüüd meenus talle ka paar fifeenti tolle paari-kefe kätumitfeft, — eeh, kuidas tema, wana kala, feda ometi kohe ei taibanud! Siis oli too tüdrukutirt, too wõike wõlmur kurdike, polpolli agent!

Ta mutgas enda üle, meenutades punaft lõhnavat roofi, mis too blond ingel fumea-walt naeratades talle rinuda oli piifnud. Seda tahefti fiiis wõikefett nõdaga — ja tema...

Kuid ta mõtted tõdrafid kohe. Nüüd oli fiiis felfe, ja prelii Woolin oli wõdetud falajafe wõitwe alla. Täewale tänu, tormijõufufit ja rinnaga murdmifeti oli fiiiski loobunud, eistaju wõimafit. Küüsimus felfis nüüd felles, kui hästi nad jelle fefitamisega toime tulewaf: kas õnn-estub neil fõortitada wõlmuf märkamafit wõi ehmatawaf nad oma fõhnamifje ning fõbema-tufega kõik linnud pejafit wõffa. Küügi ta oli prelii Woolinit juba ette wõlmistanud ameti-wõimude kahtlufufelle, fiiiski on hoopis iifefti, kas kahtlufataheke kedagi awafitkult, eelistades „aufst mängu“, wõi fefatakfe ta järele falajane wõitwe, mis eeldab fuuremaid faagilootufi. Sa mitte ainult fuuremaid faagilootufi, waid ka rängemad kahtlufufi, nii et raske ei ole jälti-tawal

Tuhandeid linlasi tõttas maale

Jalutajate lohe Narva maanteel. — Kevadmoodide esimene paraad. — Tung teatrites ja kohvikutes. — Reisijate uputus raudteel ja omnibuseliinidel. — Taliviljaorastest ja kodukaunistamisest. — Rahvatantsud suruvad šilberdamise välja. — Miks ilm muutus jälle külmaks. — Rongid ja omnibused hilinesid. — Puhkesid esimesed kevadlilled

Kaks päikesepaistelist ja üks pilves püha

Olid päris keskmiselt ilusad kevadpühad. Keskmised ilmastiku mõttes. Teadja poolt lubati pühadeks sooja, kuid osaliselt eksti. Pühade laupäeval oli ilm tõesti soe ja päikesepaisteline, mis meelitas hulk linnarahvast maale sõitma. Asjaomased isikud arvavad, et raudteedel sõitis pealinnast pühadeks välja umbkaudu 20.000 inimest. Kui nüüd arvata, et ka omnibused viisid maale ligikaudu 5000 inimest, siis tohiks ütelda, et terveniisti veerandsada tuhat pealinlast, nõmmelased kaasa arvatud, veetis pühad väljaspool linna. Seepärast oli rongidele ja omnibustele trüümist palju, nii linnast välja kui ka tagasisõidul.

Need, kes olid sunnitud pühadeks linna jääma, püüdsid oma aega veeta võimalikult pühapäevakult, esimese ja teise püha kohta tohiks ütelda, et päris kevadiselt. Võeti ette jalutusretki linnast välja, kes Kadrioru, kes Piritale ja Meriväljale ning mõned marssisid koguni Viimsissegi. Ja Narva maanteel voogas kogu kahe päikesepaistelise päeva kestes lausa otsatu inimlohe.

Kadrioru kujunes jalutajate paraadiplatsiks. Kuulati küll kuldnookele kontserti ja imetleti sinetavat jäävabamerd, kuid veel enam demonstreeriti oma ja uudistati teiste kevadretkeid. See käib daamide kohta, kes olid üpris nobedad mooda kevadrüüti muretsemisega. Ning botikute kadumise kinnitas ühtlasi ka talve valitsuse kadumist.

Kolmandal pühapäeval tuli murrang.

Ilm muutus viluks, puhus viinge tuul, päike peitus pilvede alla ja linlastel kadus isu jalutamiseks. Tungiti kohvikutesse ja arutati põnevamaid päevasündmusi: Väike Albaania kuningriigi saatust oli kõigil südamele ja suus. Ohtralt külastati pühade ajal ka teatreid ja kõik etendused olid viimasei välja müüdnud. Samuti kinod ei saanud nureseda külastajate puuduse üle, kuigi suur protsent linlastest viibis maal.

Nii olid pühad linnas. Vaatleme nüüd, kuidas möödusid nad maal.

Võib üldiselt ütelda, et samuti keskmiselt hästi. Kes pühade laupäeval õnnelikult elas üle trüümist ja viinastatud täistubitud rongides ja omnibustes, see polnud sellega veel piisav. Tuli veel võita päris teed, mis olid nii libedad, et edasijõudmiseks pidi käima kas või tootsilikult: pööra selg ja hakka sihtkoha poole tagasi marssima, sest astudes tuli umbes nii välja, et ikka üks samm edasi ja kaks tagasi. Aga hea tahtmise juures võideti kõik libeduse ja pori-raskusedki. Oli koguni ilus maadelda libeda teega, kui teerästel põldudel lõõritasid lõokest lõbusasti, must rähn huiakas metsasalas ja taluadades tegid kuldnoke esimesi lauluharjutusi. See ja soe päike, mis võitis päled õhetama, tasus kõik teevaevad kuhjaga.

Taliviljaorasepõllud on praegu küll murrang.

rukkioras on lausa kolletanud ja nisu oma pole nagu enam olemaski, ainult vaevalt märgatavad punakad libeatsad paistavad mustendavast mullast. Talumehed aga ütlevad, et polevat — vähemasti Kesk-Harjumaal — veel eriliselt põhjust oraste pärast nukurustada. Õine küll ja päevane päikesepaiste olevat küll ohtlik, kuid õigeaegne orasepõldude rullimine võivat kõik jälle heaks teha. Mõned aga on veidi pessimistlikud — ei sõanda orasele kumstväetist küllada, et järsku kevad rükub siiski orase ja väetise kulu oleks asjata.

Muidu on maal meeleolu üldiselt hea. Ainult sündmused Kesk-Euroopas ja Balkanil on rahva veidi murelikuks teinud. Oodatakse põnevu-sega sündmuste arengut ja kaalutakse, mis saab edasi. Rahva isamaaliku meeluse sealjuures aga aina tõuseb. Ollakse valmis silma vaatama igasugustele võimalikkudele hädahoitudele, kui need tõesti peaksid kunagi ilmuma.

Maal on näha jõukuse tõusu.

Esimesel pühapäeval peeti mitmel pool pulmi ja kirikusse sõideti ikka autodega. Raha on autode üürimiseks ja hobused jäetakse talli jõudu koguma kevadiseks küllivõhooajaks. Jalgratas on nüüd pea-aegu igal noormehel, tüdrukudki higitavad raudset ratsut sõtkuda. Kõneldakse elektrist, traktorist ja moodsatest põllutööriistadest. Maal aina moderniseerub ja seda igakülgselt. Raadio leidub juba peaaegu igas vähegi jõukamas talus, samuti murrab telefon aegamööda sisse. Ühe traadi otsas on sageli viis-kümnelt inimest, aga sellest suurt ei hoolita, kuigi säärase telefonide kombinatsioon on ülituulikas — aparaat heliseb ühtepühku.

Plaaniatatakse ja teostatakse kodukaunistamist. Esialgu piirduvad see vaid katuste ja käimlate punaseks värvamisega. Torkab silma, et meil käimlate tehakse tõesti silmatorkavaks ja nad püstitatakse silmatorkavasse kohta. Säärasele ehitusele peaks ikkagi lehtima varjatult, aga mitte otse maantee ääre või koguni üle maantee teisele poole, kus ta seisab üksikult nagu ei tea mis uhkuseasi. — Aga jätkame sõrased jutud, sest pidime ju kõnelema pühadest.

Teisel pühapäeval korraldati rahvamajades pidusid. Harrastatakse Luts-Särevi dramatiseringute ja mitmesuguste algupärase rahvatükkide ettekandmist. Rahvas tunneb asja vastu huvi ja korraldavad organisatsioonid võtavad sisse ilusaid kroone. Fidele alguse püütakse täpselt kindlalt pühadele, on mõeldumas need ajad, kus maapäidu algas kaks või ohkema tundi väljakulutatud algusest hiljem. Ka tantsude suhtes on märgata teatavat murrangut. Moodsad šilberdamised ei tõmba enam ja rahvatantsud tõusevad ikka ja ikka rohkem esikohale. Samuti on kadumas maapäidudelt ulakus — ei ole enam näha räuskaivad purjus noormehi.

Sääraseid olid linlaste muljed maalt. Linlaste ootas maal olles sooja ilma, kuid see tüssata. Pühade laupäeval ja esimesel pühapäeval siiski rahul olla ja päike paistas kolkunud näonahka üena sõbralikult. Aga juba teisel pühapäeval muutus olukord — päike küll paistis, kuid jääkülil põhjal tuul ajas inimese vägisi tuppa sooja otsima.

See soojalaine, mis pühade eel tõotas Vahemere piirkonnast Eestissegi jõuda, ei pääsnud küll mõjule.

Ida-Preis kohal tekkis uus kõrgrõhk, mis kiskus tuuled külma poole. Külmal põhul õõstis küll kuigi suur — kohati kõige rohkem ainult 4 kraadi, ja päeval oli koguni 2–5 kraadi sooja, kuid tuulega oli ilm siiski viinge. Rahustuseks peab siinkohal ütelda, et Lääne-Euroopa, kus oli eile kuni 22 kraadi sooja, on jälle uue soojalaine võimalus, mis ähvardab pikemaajade levida meieni. Nii võime paari päeva pärast oodata jälle kevadisi sooje ilma.

Kolmandal pühapäeval, kui linlaste alustasid tagasi sõitu, muutus ilm päris vastikuks — sadas tükkli lümölörtsi ja puhus lõust-lihast läbi. Tuli kannatada, pealegi omnibused arvasid heaks terve tundi aega hiljem välja sõita vähemasti Tallinn-Kose omnibuseliinil, kui see nõnda, — kui oli sõiduplaanis välja kuulutatud. Ja tund aega lageda täeva all külmutada — oi, see lõhnab juba haigla järele! Ja ega rongiga sõitjategi palju kergem polnud, ehkki neil oli ootamiseks vähemalt varuline jammahoone. Jäid ju kõik pealinna saabunud rongidki eile hiljaks, ehkki vaguneid oli nii palju kokku haagitud, et vedurid esis aina ägasid. Tartu poole tulnud õhtune rong hilines koguni ligemale tundi aega — kõik reisijate rohkuse pärast.

Tänaseks on pühad läbi. Linlastel on kõik kodu ja asuvad igapäevase töö juure. Pühadest on jäänud vaid mälestused. Aga need mälestused pole sugugi halvad, sest olid siiski keskmiselt ilusad, tükkli päris ilusad pühad ja isegi esimesed kevadlilled — lumekannikesed — puhkesid pühade ajal.

Lõuna-Eestis võidutseb kevad

Pühadeks puhkesid kevadlilled ja tulid rändlinnud

Soojad kevadilma ei ole jättnud mõju avaldamata ka loodusele. Varjuliseimates ja päikesepaistelistes kohtades puhkesid pühadeks õiteele esimesed kevadlilled — sinililled, millised Puka ümbrusest leiti pühadelaulale õige rohkelt. Samuti on kohale tulnud peale esimeste kevadekuulutajate kuldnooke ja lõkkest ka luiged, kured ja linavästrikud.

Ja kuigi mõni päev enne pühi vihasasjand tekitasid uputus, tahenesisid maapind ja teed ilusate ilmade mõjul niivõrd, et suuremad maanteed hakkasid pühade lõpul juba tolmama ja maainimesed võisid teha küllaskäike ja sõita kirikuisse rõõmsameelselt pühade-tujus.

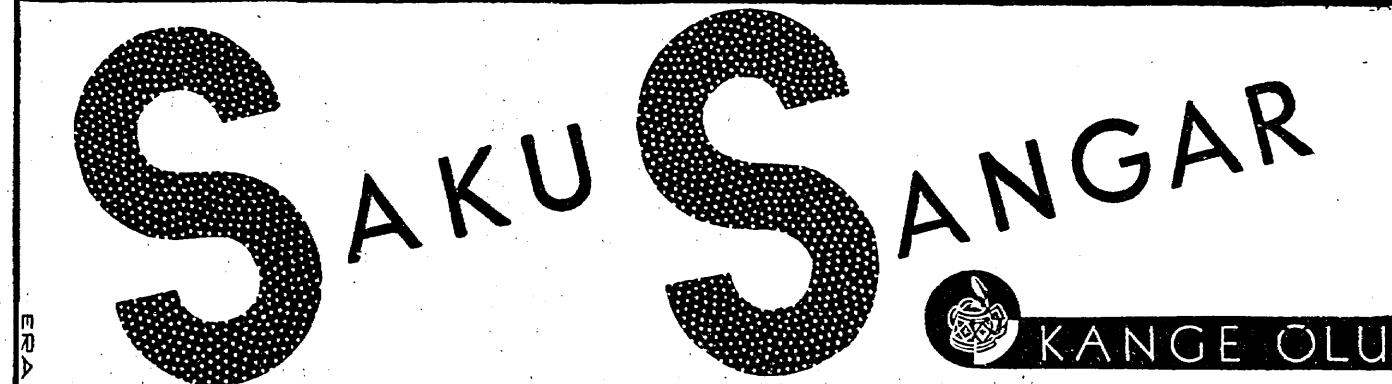
Lõuna-Eestis juba liblikad lendlemas

Pühadeaegsed soojad ja päikesepaistelised ilmad meelitasid Lõuna-Eestis juba liblikad lendlema. Nii võis esimesel pühapäeval, mil eriti kaunis ja soe ilm valitses, näha päikeseküllastel metsatähtedil Elva ümbruses liblikaid. Samuti häälitsesid lisaks lõokestele ja kuldnookele ka mitmed teised pärälõõdnud kevadekuulutajad. Kuna kraavid ja ojad on vabanevad jääkammist, siis on ellu ärgeanud ka konnad. Suurveocht, mis ajkise sula ja tugeva vihma tõttu kujunes pühade eel Tartumaal lõunaosas ähvardavaks, möödus pühade ajal. Ilm muutus päikesepaisteliseks, samuti esines õõstis külma (kolmanda püha ööl kuni 5 kraadi alla nulli), mis aitas suurevähememiseks kaasa. Jõed ja ojad tõmbusid tagasi oma sängidesse.

Pärnu jõel jääminek

Pärnu, 11. 4. Pühade ajal toimus Pärnu jõel jääminek. Kuna jää oli tänava õhuke ning metsaveed ei tulnud, sindis see peagu märkamatu. Oma ülemjooksul on Pärnu jõgi veel jääs.

Ka külastasid pühade ajal Pärnu paljud Tartu ja Tallinna inimesed, pannes kinni suvikortereid villades.

Kevadpühad möödusid Tartus abiellumiste tähe all

Kevadpühad Tartus möödusid tänava vaikselt ja ilma suuremate sündmusteta. Seevastu oli aga rohkelt perekondlikke sündmusi pulmapüüde ja ristete näol. Nii tuli Tartu pastooril pühade ajal laulatada 30 paari ümber ja ristida lapsi 37. Muidugi olid kirikud pühade ajal rahvast täis.

Kuna eriti esimesel pühapäeval valitses ilus, soe ja päikesepaisteline ilm, siis jalutati ka tänavaid ja parkides. Teisel ja viimasel pühapäeval ilm vilum ja seetõttu külastati ka rohkelt kinosid ja teatreid. Kohvikud said mõistagi oma osa. Milligipärasid pidi aga kohvikud esimesel pühapäeval kinni olema, kuna kinod ja teatrid olid avatud.

Mõned julgemad tegid pühade ajal ka Emajõe juba esimesed paadisõidud.

Tulekahi villa „Toomas“

kogukahju 13.000 kr.

Pärnu, 11. 4. Pühade laupäeva õösel süttis põlema Pärnu Supluse tän. 21 asetsev villa „Tooma“, mis kuulub kirjastusühisuse „Vaba Maa“ direktorile A. Veilerile.

Tuli sai alguse hoone teisel korral metsakaupmees J. Dicki korterist hooleetusse jäetud sigaretist. Tuli sai alguse 1/23 ajal, seda märgati aga alles siis, kui kogu maja teine kord oli juba süttimiseohus. Poolpaljajana jooksid inimesed tuleõrje järele, kes kahe pritsiga töötades tule sumbutas. Ent villa alumine ja ülemine kord on rikutud veest ning omanik hindab kahju 10.000 kr., korteriperemees J. Dick aga oma mööblite ja raamatute hävimisest tekkinud kahju 3.000 kroonile.

Tulekahju Nõmmel

Eile õhtul mõni minut enne kella 6 teatati Nõmme pritsima j. et V. Pärnu mnt. nr. 12 asetsevas majas on puhkenud tulekahju. Sündmuskohal selgus, et küdevast ahjust oli süttinud Peeter Metusalomma pooleli kütisel oleva maja ees. Leegid olid koduste abinõudega vahepeal juba sumbutatud, kuna tuleõrje tuli kustutas lõplikult. Kannatada sai vallasvara, millest tekkinud kahjusummat hinnatakse 150 kr. Nii maja kui ka kohturuum oli tule vastu kindlustamata.

Reheahjust tekkis tulekahi

Paide, 13. 4. Suure reede õhtupoolikul süttis Rakke vallas Lahu külas, Karl Hindrekusele kuuluv talu elumaja ühes rehealusega ja põles maha. Tulle jäi ka rehepeksugarnituur ühes mootoriga, mille väärtust omanik hindab 4000 kroonile, ja mitmesugust majakraami, mille väärtust omanik hindab 1500 kroonile. Hoone väärtus on aga 3500 kr. Elumaja oli Maapanga kaudu kindlustatud, kui kõrgelt, seda omanik ei mäleta. Rehepeksugarnituuri kindlustuse tähtpäev möödus just mõne päeva eest.

Tuli sai arvatavasti alguse küdevast ja valveta jäetud reheahjust.

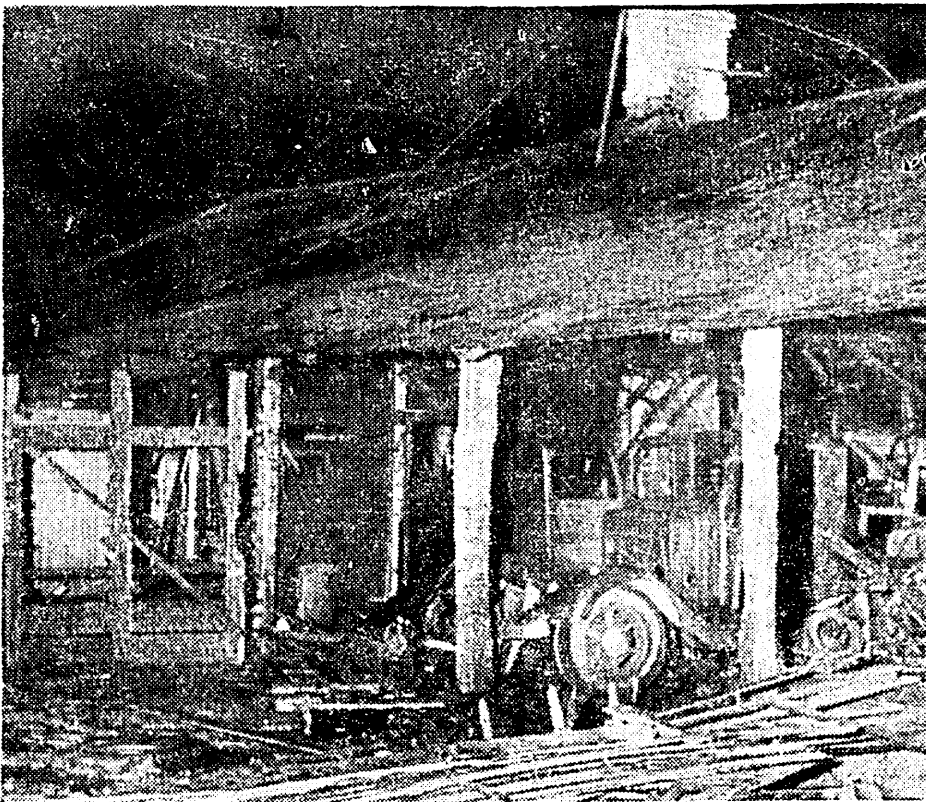
Vend tulistas venda

Kuressaare, 11. 4. Saaremaal Valjala vallas Kalli külas Tooma talus elust 32-aastane Hermann Kiik tulistas läbi oma toakuse väljasolevat 26-aastast venda Arnoldit, kes joonud päi miirgeldas ukse taga ja nõudis sisse laskmist. Lask tabas meest kaelast. Sellele vaatamata ja jatkas meideldamist ja nõudis sisse laskmist, mispeale Hermann Kiik väljus ja veel kaks korda tulistas. Neim laskudest tabas üks miirgeldajat küljest, kusjuures küll tungis talle kopsu, tekitades talle raske vigastuse. Ta toimetati Kuressaare haiglasse.

Arnold Kiik on kroodvalt joonnud rikkunud rahhu. Venna väljastamine ta vastu on tingitud

Tulekahju autoparanduse tö

Ära põles 3 veoautot ja 1 mootorratas. 5 autopritsi tu

Üldvaade põlenud garaazile ja autodele.

Eile õhtul kell 19,20 süttis Hollandi tänaval nr. 5 asetsev autoparanduse töökoda ja kuur. Tuli hävitas 3 veoautot ja 1 mootorratta. Tuld märgati pärast tõliste lahkumist töökojast.

Hollandi ja Uus Sadama tänava vahelisel maa-alal asetseb rida veeteedetalitusele kuuluvaid puuaitu või kuure. Tähenadatud aitadeid oli üks renditud Liivakandi nimele isikule, kes oli aida edasi üürinud autoparanduse töökojaks ja garaaziks. Selles töökajas tekkiski tulekahju, mida märkas õnneks varakult öövaht. Päeval on olnud 5 meest töökajas tööl ja umbes veerand tundi pärast nende lahkumist märganudki öövaht tuld. Tulekahjust teatati kohe pritsimajja ja peale linna tuleõrje lendsalga

kihutas kohale veel 5 Samuti võttis kustutamise ma tuleõrje.

Tuld ja suitsu oli aluskojas ja garaazis leidus ja muid tuldvõtvaid ma tuli teha umbes pool tunde ne kui tulest jagu saadi.

Tuli hävitas töökoda muse ja ka 3 veoautot sele toodud mootorratta. veks.

Kahju suurus ja tulekahjus ei olnud õhtul veel selge, nund autot õeldi kuuluv Liivakandile.

Välismaine post ainalennuteel

Uus kord jõustub 16. aprillil

16. aprillist alates saadetakse kõik Eestist Euroopa maadesse adresseeritud kirjad ja postkaardid edasi ainult lennukitega, arvatud välja mõned erandid.

Kuni nimetatud kuupäevani saadetakse lennukitega edasi ainult need kirjad ja postkaardid, mis on kogunenud Tallinna peapostkontoris posti kindlendamise ajaks lennukile saatmiseks. Varakevadise lennuühenduse hooajal (1–15. aprillil) ei jäeta kirja ja postkaarte edasi saatmata raudteel järgmistel põhjustel:

1) Kuni 16. aprillini on mõnel liinil ainult piiratud lennuühendus, näit.: Tallinn-Varsavi liinil ainult 3 korda nädalas ja Tallinn-Berlin liinil 6 korda nädalas, kusjuures kevadpühade puhul mõned lennud ära jäid. Ka ei ole uude ja muudel põhjustel täit kindlustust lennuühenduste korrapärasuse kohta.

2) 16. aprillist muutub ka suur hulk nende lennuühenduste lennuplane, millede kohaselt väljuvad Berliinist, Varsavist jne. need lennukid, milledega Eestist saadetud post saadetakse edasi. Seotakse täna kell 5 p. l.

Päevakorras on maomandide kaitseseaduse muutmise seadus.

Täna asuvad tööle ka kõik riigivolikogu komisjonid.

Riigivolikogu koosolek

Peetakse täna kell 5 p. l.

Täna asuvad tööle ka kõik riigivolikogu komisjonid.

Tartu Trükitöölise Ühingu 25. juubel

Tartu Trükitöölise Ühingu pühitses teisel kevadpühapäeval 25. a. juubelit. Sel puhul oli korraldatud kell 12 p. Tartu Kuuseinduste Kodu ruumes piavakohane aktus, millest võttis osa õige rohkearvulised ühingu liikmed ja kutsutud külalised. Aktusel avas ühingu esimees V. Ploom, kes andis ühtlasi üleühtu ühingu 25-a. tegevusest, märkides, et ühingu ümber on koondunud Tartu trükitöölise arvukas pere ja nende vahel valitseb terve ja sõbralik vaim.

Aktusekõne pidas rvl. L. Johanson, kes on ka omal ajal olnud ühingu liikmeks. Kõneleja märkis, et Eesti tüliine neab olema iseseisev ja arukas. Igat rahval on õigus vabadusele ja iseseisvusele. Kui me tahame, et meid tunnustatakse, siis peame ajama ise endid sirgu. Tänapäeval on nii, et kes ise oma õigusi ei kaitse, on kadunud, see on maksev nii rahvaste kui ka iga üksikisiku kohta. Küürutamine ja kerjamisega võidakse saada hüvesid, kuid need on siiski Laatsaruse palukused. Õigus iseendast ei kindlusta meid õiglusest vastu, vaid tarvis on luua tugev kaitse, et siis võidelda või langeda. Edasi selgitas kõneleja veel pikemalt kutseühingute tähtsust ja rõhutas, et trükitöölised on oma tööst ja kutseühingust alati lugu pidanud.

Tervitusi ühinguale tema juubelpäeval ütlesid linnavalitsuse poolt Inn. R. Sinka, Eesti Trükitöölise Liidu poolt Ruul, tööliskoja poolt J. Kurvite, graafikatööstuse juhtide ühingu „Poligrafia“ poolt Hakkaja j. t. Aktust kaunistasid muusikalisel ettekand.

Peale aktust oli õhtul samas omavaheline koosviibimine, millest umbes 300 inimest osa võttis.

kartusest, sest Arnold Kiik on ähvardanud mitmel korral teda tappa ning varem joonud peksnud ema. Hoiatuseks ta olevat talle ühe lasu lasknud õhku. Hermann Kiik on tuntud korraliku inimesena.

Seadaanne:

31mus müügil

A. ja D. VITAMIINE

sisaldab

taimevõõ „UNO“

TAIMEVÕÕTEHAS „OLIVIA“ TALLINN, VOLTA 3. TEL. 431-97.

Kanada eestlased tervitavad kodumaalasi

Grupp Kanada eestlasi Winnipegist saadab „Päevalehte“ kaudu sidumikemaid tervitusi kodumaalastele. Ühtlasi saatsid nad pildi Winnipegi eestlaste koosviibimisest Eesti vabariigi 21. aastapäeva puhul. Kaugel viibivad suguvannad ja õed kirjutavad: Hoolimata sellest, et oleme tuhanded milje kodumaast kaugel, elab Eesti vaim siiski iga eestlase rinnas. Meid on siin küll vähe, aga 10 aasta kestes on Eesti lihvunud igal 24. veebruaril siinse suurema ajalehe „Free-Pressi“ lipuvardas ja sama

leht toob ka kirjeldusi Eesti maast ja selle asukohast.

Pildil on vasemalt paremale — hrad: H. Reial, J. Blees, J. Veiderpass ja Balder Thomsberg; pr. Rosin, pr. Rosin, pr. Eva, pr. Ostry, hr. A. Blande, pr. H. Thomsberg, pr. V. Thomsberg, pr. G. Rosin, hrad: J. Appelblom, A. Thomsberg ja V. Rosin, pr. H. Mets ja E. Blande. Istuvad: pr. S. Mets, pr. Eva, pr. H. Reial, hr. A. Nilgu, pr. ja pr. Hoffmann, pr. Blande, hr. Bhering ja pr. A. Letner.

Aruvälja Andres

kirjutab kevadpühadest

Nõnna et need kevadepühad on jälle läbi ja elu areneb äripäeva askeldustes edasi. Lihavõtte lauba ja esimesel pühapäist sedasi nagu akkaks tulema juba sooje ilmu, aga teisel ja kolmandal pühapäist ilm nõnda vilus, et ma ei julend talimütsita õue minnagi. Ega neist külmalainetest ole veel puudust. Neid tuleb Põhja-Jämeerelt ja Venemaalt, nagu ma radio kaudu kuulsin.

Aruväljal on nüüd jälle kõik see pere koos. Isegi vanem tütar Mari külastas meid oma mehega ja lastega. Mis neil viiga sõita, sest Aleksander on isegi autojuht. Alma on nüüd kodus ja jääbki vist koju. Tõenäoliselt lasi seaduse imelikult sekkuda või romaani. Tüdruk oli nimelt saanud linna tütavass ühe Mihkli kihelkonna poisi, kelle kiitnud, et tavaliselt on suur talukoht maal ja perenaist vaja. Tulgu meie Alma tavalise naisena.

Noh, Alma mõeldis siis, et mis ma siin koolis raamatu taga kõberas istu, ma lähe parem maale ja akka pidama perenaist põlve.

Nad sõitnud siis selle Põdrasoo Peetriga maale ja Peeter üteld, et kui sa oskad mede memme meeleparast olla, siis teeme varsti pulmad.

Lugu olnd aga nii, et Põdrasoo Peetrit põle olnd mingit talukohta, vaid pisike saunalt mõne vakamaa maaga. Ja selles saunas eland perenaine — Peetri ema, kelle olnd tige ja toriseja nagu vana nõiamoor. Nõnna kuigi noored tuppa astund, pistnud perenaine kisama: „Kas sa, poeg, paremat ruuti eesale ei leidnud? Selle tüdriku riibatsil põle ju ei komi ega kogu, ei tegu ega nägu.“ Ja Alma põle saand veel mantlit maha võtta, kui Põdrasoo memm kamanud: „Ää sa vahi sii midagi. Võta see toober ja vii rehealla.“

Agaga kuna meite suguselts on olnd paras jagu uhke ja ka lahke, siis kiitnud Alma Põdrasoo perenaisele naeratades: „Perenaisel paistab olevat tahtmine teha mind oma orjaks, keda võib käsutada nõnna kudas eass arvab. Aruvälja peretütar aga ei ole seaduse asjaga arjund ja läheb minema.“

Ja Alma tuligi tulema. Küll nurund Peeter, et kannata ää ja ole ometi paar päevagi sii, aga Alma pannud südame kõbass ja üteld poisile, et siamaale ja änam mette.

Ning nüüd on tüdruk visand raamatud nurka ja ta aitab Anne majapidamise juures. Kiidab, et kodus on kõike parem ja et linna elu ei kõlbavat kuhugi.

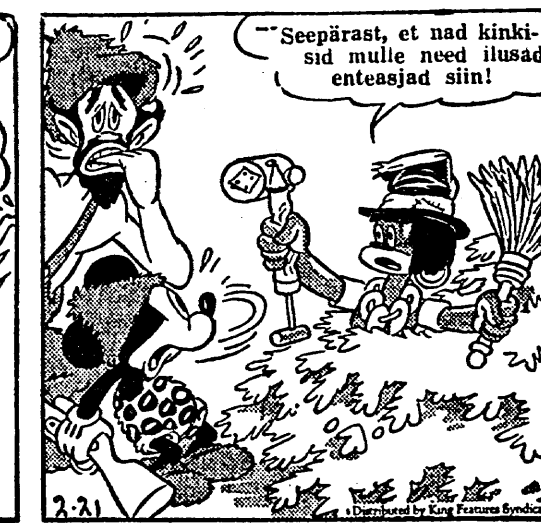
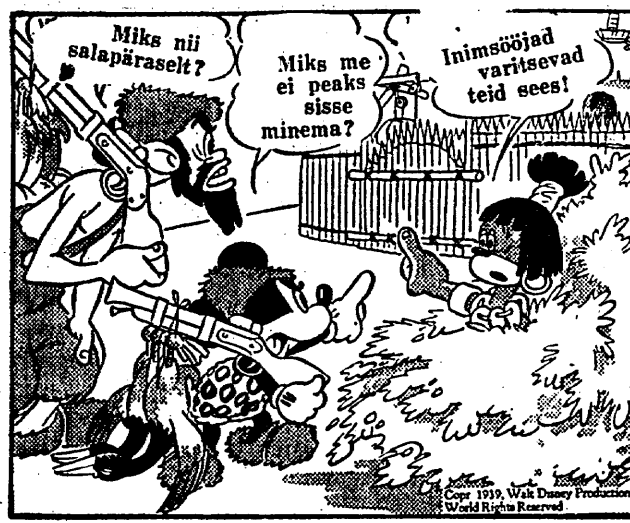
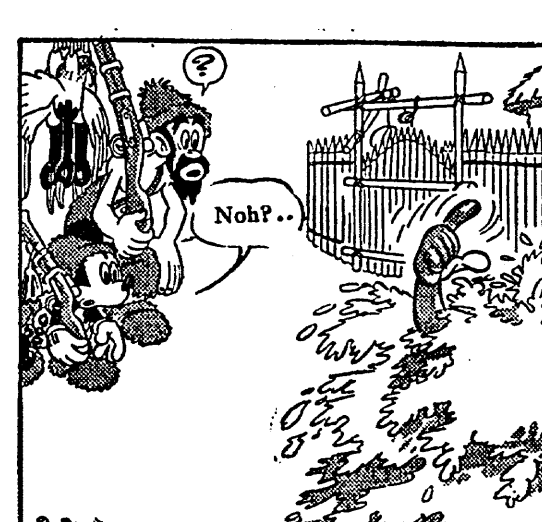
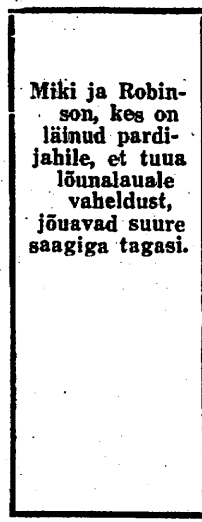
Ma ütles: „Mes imeloom sina oled: teised kõik kipuvad linna, sina jälle vead maa poole.“ Tüdruk vastab: „Tehku teised mis tahavad, aga mina ei suuda jääda eemale Aruväljast. Sii ole ma sündind, sii tahass ma ka kord surra.“

Ja ta lõi metsast väikesed valgeid külmaliini ning pani need lauale mu kambris. Need pidid olema märgisid, et kebede on jälle kääs ja varsti õitsevad Aruvälja aasad õieilus.

Teisel pühapäist juhtus meitel kirikuteel väike äpardus, mida ma ei saa mette kirjutamata jätta.

Üks alevikaupmees tuli oma auto siia meie Jaani seppapata parandada. Kaupmees tuli järele ja kiitis: „Istuge peale, ma vii teid kirikusse.“ Ja kuna meitel olid Annega parajasti kirikuridid seljas, siis mõtlesime me, et eks roovime siis pealegi seda auto-sõitu.

„Inimsööjad varitsevad teid!“

Port-Arthuri lood lugemisseeria „Päevalehes“

Hakkab ilmuma laupäeval, 15. aprillil

Kes vanema ja keskmise põlve inimestest ei tunneks nime Port-Arthuri? Kes neist ei mäletaks jaanuari lõppu a. 1904, kui äkki kogu Vene hiigleri elanikke vapustas uskumatu sõnum: Jaapani — tolle mingisuguse kollase käabusriigi saarterahva — sõjalaevastik on julgenud ilma sõda kuulutamata rünnata vägeva ja võitmatu Venemaa palju suuremat sõjalaevastikku võitmatuks ja ligipääsmatuks peetud Port-Arthuri merekindluses! Mitte ainult rünnata, vaid

Kaupmees lõi siis kohe sadakaheksakümme raadi gaasi mootoris ja auto pistis minema nagu nool. Alevist läbi, kirikust mööda, ikka edetsi. Ma küsi: „Mes see tähendab?“ Kaupmees kostab: „Piduris on rike. Nüüd ei ole änam muud teha kui aja otse.“

Ja me kihutasime edetsi kuni Lautna kortsile varemene. Sealte keeras kaupmees auto otsa Kloostri küla poole ja ma sai aru, et ta tahab teha ringsõitu, seni kui bensiin saab otsa ja auto jääb ise seisma.

Nõnna see ka oli. Me kihutasime kaks korda kiriku juurest läbi, aga maha ei pääsime. Ann kiljus ja karis, aga mis me saime parata. Kaupmees kirus meie Jaani, et ärgu hakaku seppa, kui ei oska autotki parandada. Viimast jähi auto seisma kümme kilomeetrit kaugemal kirikust. Meitel andis Annega enne astuda, kui jõudsime alevisse. Kirik tuli aga nüüd juba välja. Me läksime koju ja neidsime ära kõik autod ja masinavärgid. Ühtlasi andsime töötuse, et meie ei tõsta änam eluilmaks oma jalga ei autosse, linnukisse ega aurulaeva peale.

Andres Aruvälja.

pealegi lasknud põhja paar sõjalaeva ning muutnud võitlusvõimeks paar lahingulaeva, mis jälle pidid olema maailma tugevaimad ning peagu uputatud...

Õieti polnudki see vapustus, mida see sõnum tekitas, pigem oli see usutamatus tunne. Või ka üleolev naeratuski: „Ah, kollased makakid, te julgesite!... Noh — šapkami zakidajem!“ (mütsidega lööme nad maha!).

Sii aga hakkasid üksteise järele tulema üha veidramad sõnumid: „kollased makakid“ ründasid veel mitugi korda ja edukalt, „võitmatuks Vene laevastik“ ei julgenud küll pista ninagi kindluse suurtükide kaitse alt — kuid sealgi hukkus laevu üksteise järele. Siis veel hullemat — jaapanlased kindral Nogri juhatusel tegid dessandi, piirasid Port-Arthuri, selle Vene Kaug-Ida kalju, ümber, kuni ta lõpuks langeski. Edasi — Mukden, Tsusima jne. — häbitav tsaaririigi kaotus kõikjal, revolutsioon.

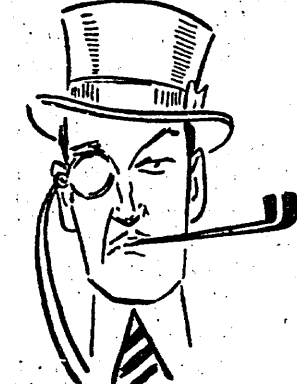
Kõigi nende sündmuste eelgusid ja lugusid endid jutustab Nõukogude Vene kirjanik S. Kuper oma romaanis „Maarjapäev“, mis ilmus Leningradis möödunud aasta lõpuks. Ta teeb seda veenvalt ja väga paeluvalt, nii et haarab lugejat kogu aeg.

Selle romaani seni ilmunud 1. osa ümberjutustusest hakkabki meie lehes ilmuma lugemisseeria „Port-Arthur“. Kui ilmub romaani 2. osa, mis arvatakse käsitab juba kindluse „viimseid päevi“, loodame avaldada ka selle. 1. osa aga tutvustab meid sõja esimeste kuudega ja jaapanlaste metsikute rünnakutega, sõja tagaplaaniga, rahva ja juhtide meeleoluga. Tuli punktiks on just Maarjapäev, millal jaapanlaste teostasid oma esimese rünnaku.

Sarnasel teemal kirjutatud Novikov-Pri-

John G. J. G. Johnson

kirjutab süütu kuningriigi alama õõ- ja pävarahu rikkumisest ja tiitlite nõutamisest

Ladies and Gentlemen!

Kõigepealt looatagu mulle paar rida puhtislikkuse asjas. Ma ütlen otsekoheselt: Teie tüütate mind oma naivsete küsimustega ja järelepärimistega ja olete juba paar päeva rikkunud minu isiklikku perekonnamahu ja heaolu. Et vältida edaspidi sarnaseid tülitamisi, annan siinkohal kõigile ühise ja üldise vastuse:

Meil on see üsna loomulik, kuna meie demokraatia mõistete järele võib iga kodanik tunda kohtusse ka kaevata.

Jutt on, nagu kõik muudugi said juba aru, meie valitsuse esimesest lordist mr. N. Chamberlainist ja United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland'i newspaper'ist. Teie lugesite kõik paari päeva eest ka oma ajalehtedest, et Briti valitsuse admiraliteedi esimene lord lord Stanhope pidas kõne, mida peeti sensatsiooniliseks. Valitsuse esimene lord, või teie mõistete järele peaminister, andis juhtnööri, et ajakirjandus ei avaldaks mereminiistri kõnet. Alamkojas oli mr. Chamberlain sunnitud aga teatama, et „minu pingutused vältida avaliku arvamine asjatut ärevust, ei osutunud täiel määral edukaks (naer parlamendis).“

hoi romaani „Tsusima“ väljavõtteid „Päevalehes“ mõne aasta eest leidsid lugejate poolt elavat huvi, nii et paljud veel tagant-järele teilelised neid lehenumbreid, kus kirjutasime ilmus. Loodame samasugust rahulolu ka „Port-Arthuri“ puhul.

Ma saan ju aru, et nooremates kraatlikes maades ei saada sarnases rasti täiel määral aru, kuid vähesel rasti ei maksa ometigi ööd-päevad tunda üht Briti kuningriigi süütut a... „kuidas on teil niisugune olukord...“ jne. „Üks on aga kindel, et m... berlain ei lähe sarnase tühiše asja... rasti veel kuskile end ametialisel... dama.“

Mul on juba korduvalt olnd ju... tida teie tähelepanu tiitlitele, n... sele, kaitsematusel ja tiitlistest v... saamisele. Rida ametialisi tiitl... seadusliku kaitse all, rida on jää... silmapaari vahele. Kaitse all on o... aukraadi, politseinike ametinimetu... giteenistustel ametikoha nimetu... osalt ka teaduslikud kraadid.

Kui keegi nimetab end teile lei... konstaablik, assistendiks jne. ja... pole, saab asjaosaline karistada. N... balt võib aga iga võrtspooldnik nime... peadirektoris, arst doktoriks, ajale... toimetajaks jne. Veel on teile tiitl... jumenud sõnad „õde“ ja „vend“.

Ma lugusin hiljuti ühe targa õe... si, kes oli teinud inimesi terveks, il... oleks selleks olnd luba. Kogu as... giti all right, kuid see sister oli k... arstimiseks aineid, mida teil nin... „droogideks“. Ja selle otsa ta... mitte teise otsa, et ta oli „õde“, v... süüdistaja „doktor“.

Ma olen kuulnud hääli, et aptee... vokaadid, loomaarstid ja kõik teise... ma haridusega isikud, kes pole kait... doktori-väitekirja ja pole saavutanu... torit“ kui teaduslikku aukraadi, h... hakata nõutama „doktori“ tiitli õig... jur. rer. merc., pharm., fil., phil., teiste sarnaste lisanditeta, nii na... praktiseerib üks liiki kõrgema haridu... kuid — tohtrid.

Respectfully Yours,

John G. J. G. Johnson

LAANEKOTKAS

Mihkel Aitsama ajalooline jutustus

66

Raske solvumine

Külamehed ei unustanud ka enestele lõkkelutud tegemast. Ei sobinud minna sakte juure soojendamata. Ega külamees tunnugi seal mugavust.

Kütt-Peeter lõikas põõsast kasevitsa, voolis pussiga otsa teravaks. Pistis siis heeringa vardasse ja hakkas küpsetama. Tema eeskujul talitasid teisedki.

Küpseva heeringa lõhn kõditas nina, pani suu vett jooksuma. Tuleleek pööras korraaks sakte poole, viis sinnagi küpse-heeringa lõhna.

„Mis head toitu teie oma orjadele söödate?“ küsis naabrimõisa omanik ja pühkis salaja suud, mis kippus vesiseks minema.

Preili haistis, aru aga ei saanud. „Pole sellist varem sõnund. See on mingi talupojatoit!“ arvas ta.

Valitseja kuulis kõnelust ja astus ajajate poole.

„Mis praadi te siin valmistate?“ küsis ta Laanekotkalt.

„Küpsetame heeringat tule peal. Paneb tühja kõhuga suu vett jooksuma!“ naeris Laanekotkas vastu. Ulatas valitsejale tüki heeringat leivaga. „Maitse ka talupoja pulmatoit.“

Valitseja sõi ja kiitis. „Viin saktele ka maitsta.“

Kütt-Peeter andis selleks oma heeringa ühes orgiga.

Mõisnikud maitseid ja kiitsid. Nad polnud varem sõnund küpsetatud heeringat ja nüüd maitsees see viina kõrval suurepäraselt

„Too meile veel heeringat!“ nõudsid külalised.

Keegi viinastunud saks võitis ree pealt kandiku ja läks valitsejaga kaasa.

Laanekotkas seisis seljaga tulijate poole ja küpsetas heeringat. Kui ta küpse kalaga tahtis tule äärest lahkuda ja ümber pööras, tõmbas saks küsimata Laanekotka orgi otstast heeringa ja pani kandiku peale.

„Nii ei lähe,“ vaidles Laanekotkas vastu ja võitis heeringa tagasi. Näitas siis ree poole ja lisandas: „Heeringanõu on ree peal, võta ja küpseta ise.“

„Kurat, andma mu heeringas siia!“

„Küsi viisakalt ja ma ei keela sulle.“

„Keda sina julged õpetama! Heeringas siia!“

Saks tahtis haarata orki oma kätte, Laanekotkas aga pööras eest ära.

„Häbemata oril!“ vandus saks.

Külamehed taganesid ega tahtnud riinorija ette jääda. Laanekotkas astus paar samm edasi ja hammustas leiba.

Valitseja nägi küll, kuid ei tahtnud või ei julgenud vahele astuda. Saks aga jätkas pealetungimist.

Ta astus Laanekotka juure ja tõukas teda.

Laanekotkas polnud kitsi vastamisega. Võttis kerge hoo ja müksas saksat nii, et see langes tagurpidi vastu valitsejat. Valitseja suutis mees hoida kukkumast.

Preili pidi toidupaki poole minema, kui nägi eemalt rüüsemist. Ta jahmatas ja jooksis juure, sest kui kergesti võis tekkida tüli Laanekotka ja viinastunud jahikülalise vahel.

„Mis siin juhtus?“ päris preili juure joostes.

Laanekotkas taganes ümber tule peale-tikkuga saksat eest ja vastas:

„Külaline püüab end rusikatega maksma panna, mulle see ei meeldi.“

„Kes algatas tüli?“ preili hääles tundus valjust.

„Saks olgu viisakas ja küsigu ilusti heeringat. Ärgu tulgu seda meie käest ära tõbama.“

Saks kuulis Laanekotka vastust ja ägestus.

„Kurat, mina teda veel õpetama!“

Laanekotkas ei taganenud enam sammugi.

„Seda veel näeme, kumb teist õpetab... Mehed, hoidke eemale!“

Preili astus oma külalise juure:

„Palun, läheme teiste juure. Mul on veel võileibu ja napsi.“

„Ära keela, las see pukk tuleb siia. Olen temasuguseid ennagi läbi klõppinud.“ Ka Laanekotka viha tõusis. See on ju lausa ülekohtus tulla ja võtta külameeste suupistid ning viia teiste.

„Pea suul!“ pööras preili. „Mõtle kes sa oled!“ Siis saksat poole pöördudes: „Kõrgealine parun, see oril pole seda väärt, et sa oma kätt vastu tõstad. Läheme omavääriliste hulka!“

Preili võttis oma külalisele kätelt kinni ja talutas ta külameeste juurest minema.

Valitseja järgnes neile küpseheeringatega.

Tänu suurele tulelõkkele jäi see vahejuhtum teistele mõisnikele nägemata. See oleks kindlasti tõmmanud teisi juure ja riid võinuks lahti puhkeda.

Laanekotkas jäi mõlemale tummalt järele vaatama. Ta ei lausunud sõnagi. Pikkamisi avanesis ta sõrmed ja heeringas ning leib kukkusid maha.

Sakte lahkudes lähenesid külamehed tulelõkkele ja vaatatsid küsivalt üksteisele.

Mispärast Laanekotkas küll nõnda pahan-das? Et nad orjad on, seda teab igüks külas. Kütt-Peeter lähenes Laanekotkale viinakopsikuga:

„Säh, rüüpa viina!“

Laanekotkas tõstis kae ja lükkas pakutud viina pikkamisi tagasi. Neelas mitu korda, nagu oleks kurk kuivanud.

Või preili halvustab teda viinastunud ja toore mõisniku ees! Preili nimetab teda orjaks — nojah, selleks ta käiski Uuemõisa, et sooritada ostulepingut. Tema pole seda väärt, et purjus mees oma kätt vastu tõstab. Sellist solvamist poleks ta suutnud uskuda! Nüüd on seda talle näkku visatud terve mõiskonna meeste ees. Lask-nud tulla seda mõisnikku, ta oleks alles õpetanud, kuidas käituda talumeestega. Talumehed ei kippunud sakte juure, ei himustanud nende võileibu: aga saks tuleb ja võtab luba küsimata.

Laanekotkas oli morn ning vaikiv. Keegi võitis puhta lume pealt heeringa ja ulatas Laanekotkale.

„Sõõ ise, mul pole isul!“

Vist olid saksad lõpetanud heeringasöö-mise, sest valitseja tuli käsku andma mõisa minekuks. Külamehed viskasid viimseid tukid kokku ja kohendasid võõd kasukail ja kuubed. Hobusemehed korjasid heinaid hobuste eest ja ootasid sakte eel-minekut.

Preili ja Tiesenhausen istusid esimesse saani ja sõitsid kõige ees minema. Valjust jutust tundus viinastunud olekut. Sakste tuju oli kõigil hea ja keegi hoopis sellega, kuidas ta teise lõkke ees ainsa käeliigutusega lõõnud talupoisi maha.

„Kummagi kae jaoks võtan kaks vastul!“ Hoopleja oli sama saks, kelle Laanekotkas mardihõltul oli uppi lõõnud. Kuna Laanekotkas oli sel korral maskis, ei tunnud saks teda ära. Küll aga tundis Laanekotkas oma vastase ja oli valmis talle teiskordset nahatäit andma.

Küll vastu õhtut läks kõvema reealaste all kriukuss ja varesed metsa õõbima. Ohtuavaas punetas. Teeäärseis taludes talitati loon seisisatid kodused õues ja jälgsid rongi liiklemist. Mehed läksid ajaga mööda, sest mõisas peeti karuja tippu.

Mõisas valmistuti jahiliste vastu Nihasti härrastemajas kui ka per linnasekuivatuses. Siia kaeti lau tele, sest kõik ei mahtunud peretup leni oli see ruum määratud jääg nende abidele.

Valitseja vajas abilist, kes a käse edasi anda kuhu vaja ja jäl kõik on korras. Siin pidi Laanekot abistama. Valitseja ja Kütt-Peete teda kõikjal, kuid keegi ei teadnud Laanekotkas oli jäänud. Viimati tud teda metsas tulelõkkele.

Preili viibis külaliste keskel vahetevahel kõõgis kookkade nin emanda pool. Kõik läks libedasti võivad külalised istuda söögilauda.

Preilile meenus nüüd vahejuht lõkke ääres. Talle tundus taganti oli käitunud Laanekotkaga sol Laanekotkas pole harilik teopois võis üldla ükskõik mida. Väga v et Laanekotkas tunneb end solv tal pole tuju, kuna teised kõik pid

Valitseja astus kõõki, tahtis midagi küsida. Ta ei saanudki su teha, kui preili küsis:

„Kas Laanekotkas on tänase ja hui?“

„Laanekotkas on kadunud... pole teda mõisas näinud.“

Preili tundis, kuidas ta süda kiirelt tuksuma ja veri tungis n pööras kannapealt ümber ja lahki et valitseja oleks saanud oma k esitada.

Suurem osa Albaaniast vallutatud

Vihased võitlused käivad veel Jugoslaavia piiri lähedal mäestikes

London-Regional raadiojaam teatas viimase päeva õhtul:
Kuigi Itaalia väed on juba täielised peremehed suuremas osas Albaanias, käivad Belgradist tulevatel teatel veel vihased võitlused Itaalia vägede ja Albaania regulaarvägede vahel Jugoslaavia piiri lähedal mäestikes, kus itaallastel pole nii palju abi nende arvulisest ega määratud tehnilisest ülekaalust.

Rooma raadio teatas: Itaalia väed jätkavad kõikjal Albaanias võidukat edasitungi. Lõuna-Albaanias maabunud ja Tiranast üle Elbasani edasi tunginud väed kohtasid täna Kagu-Albaanias. Igal pool saab Itaalia vägedele osaks südamlik vastuvõtt. Itaalia väed jagavad elanikele toiduaineid, kutsudes neid koostööle imperiumliku ja fašistliku Itaaliaga.

Albaanias jääb edasi seaduslikuks maksuvahendiks senine Albaania frank.
Tiranast asutatud ajutine Albaania valitsuskomitee otsustas kesknädalaks kutsuda kokku
Albaania asutava kogu, kes otsustaks Itaalia-Albaania tulevase koostöö kogu. Asutav kogu moodustatakse iga provintsi kuni 15 nimekamast mehest.

Kuninganna Geraldine dramaatiline põgenemine ühes oma kahepäevase pojaga

„Paris-Soir“ kaastööline jutustab üksikasju sellest, kuidas Albaania kuninganna Geraldine lahkus maalt ühes oma vastsündinud pojaga ööl enne itaallaste sissetungi:
Luurajad ühe Tirana minarettides silmavad esimestena vaenlaste luurajate lähenemist: Itaalia tunnustega lennukid tiirlevad peatselt linna kohal. Kohe informeeritakse sündmusest kuningas Zogu, kes organiseerib oma pealinna vastupanu.
— Kuninganna peab kohe linnast lahkuma, — ütleb kuningas ühele oma staabihvitseridest. — Tehke kõik vajalikud ettevalmistused, ma lähen ja valmistan teid ette.
Veidi aega hiljem peatus ambulantsauto palee selle osa ees, kus puhkas noor ema, kuninganna Geraldine, oma pojaga, troonipärija printsiga, kes oli täpselt kahe päeva vanune.
Lebedes voodis, kuninganna kuulab liikumatult oma kuningliku abikaasa korraldusi. Tema kõrval istub komandant Szertos, vana ungari aadlidaam, kes oli Geraldine Apponyi kasvatajaks ja täitis talle ema aset kuni tema abiellumiseni. Parema käega kuninganna kiigutab oma poja hääli. Kõik on sinine selles toas, kus puhkavad kuninganna ja laps: seinad, mööblid ja pesu. Ainult kaks valget laiku on keset seda sinist, kaks haigetalitajat, kes nüüd korraldavad kohvritesse kuninganna vajalikke asju.
— Üks laskub kiiresti toas süüdatakse väike lamp, mis valgustab nõrgalt ruumi.
— Üksleht ilmub ohvitser ja jääb kanda kokku liites ootama kuninganna käsku.
— Kas ei võiks siiski oodata homseni? — küsib kuninganna.
— Ei, ütleb kuningas, — pean end otsekohe ja täielikult pühendama oma maa kaitsmisele.
Laps ärkab ja hakkab nutma. Kuninganna ohkab:
— Kui just peab, siis pole parata...!
Ohvitseri käe peale ilmuvad haigetalitajad kanderamiga. Lõpmata ettevaatlikult kantakse läbi palee koridoreid kuninganna, kes on sulgenud silmad ja näib magavat. Kanderamile järgneb lapsehooldja, surudes rinnale kuninglikku last.
Lahkumine.
Kandjad on jõudnud sõiduki juure, kui ilmub nähtavale rühm ohvitseri. Nende ees sammub kuningas Zogu, valge mantel ümber. Ta astub lapsehooldja juure ja võtab sellelt ta kalli koorma:
— Assage teele!
Kuninganna tunneb ära oma abikaasa ja annab talle märku läheneda:
— Kas ma ei võiks siiski jääda teie kõrvale? ütleb ta talle.
Kuningas Zogu kummardub ja soosib kuningannale kõrvale oma eitava vastuse.
— Loodan, et näeme üksteist õige pea jälle, — ütleb ta, kui sanitaarauto hakkab liikuma.

Kuninganna Geraldine

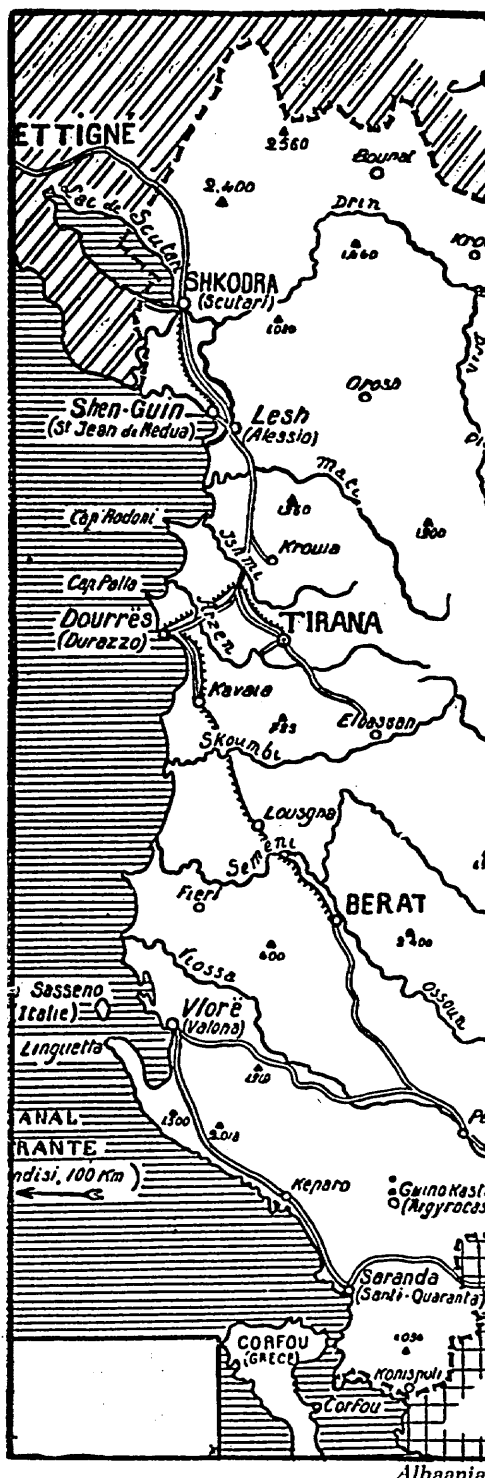
Kuninganna tõstab käe, kaks haigetalitajat võtavad istet ta kõrvale. Kõik juuresolejad paljastavad pead. Auto eemaldub tasakesi õhe.
Noore ja õnneliku kuninganna elus algab uus järk. Maapagu.
Üine reis.
Viiekümmene kilomeetri pikkuselt sõidetud kustutatud tuledega, kuna iga silmapilk juht oli sunnitud peatuma, et lasta mööda vabatahtlikke, kes marsisid Tirana suunas. Siis jätkus reis kogu öö.

Pommirahe 179 sõjal

Kuidas itaallased maabusid Albaanias. Tiranast

Reuter teatab itaallaste aktiivsest ennepühilisest käigust: Kallaleitungist Albaaniasse oli öösel võtnud 179 Itaalia sõjalaeva ühes Itaalia vägedega. Mainitud sõjalaevad olid jõutud järgmiselt: Santi Quaranta on 65 Itaalia sõjalaeva, Valona 40 sõjalaeva, Durazzo 38 sõjalaeva, San Giovanni di Medua 28 sõjalaeva ja mujal kaheksa sõjalaeva. Durazzo on pommitatud neli korda Itaalia sõjalaevastiku poolt ja kaks korda lennukite poolt. Valona on pommitatud kaks korda lennukite poolt ja kolm korda sõjalaevade poolt. Santi Quaranta on pommitatud kolm korda lennukite poolt ja kolm korda sõjalaevade poolt. San Giovanni di Medua on pommitatud kaks korda lennukite poolt ja kaks korda sõjalaevade poolt. Samal ajal Itaalia lennukid on pommitanud Leshrezi, San Giovanni di Medua on täielikult varems. Itaalia väed sooritasid Durazzo seitsme rünnaku, kuna kolmel korral neil õnnestus edasi tungida kuni linna raeokjani, ent iga kord nad sunniti Albaania vägede poolt taganema sõjalaevadele.

Stefani agentuur avaldas ööl vastu laupäeva Tiranast järgmise teadaande: Sündmused on arenenud väga kiiresti. Kuningas Zogu ja Albaania valitsuse liikmed on lahkunud Tiranast. Kohe pärast nende lahkumist oli kuulda kogu linnas ägedat tulistamist, mis toimus peamiselt Itaalia saatkonna läheduses, mis asub Albaania kuningliku residentsi ja kuninga ääres residentsi vahel. Eile õhtul levis kuulutus, et kuningas Zogu ja valitsus on ääri põgenenud. Reede hommikul oli määratud kuningalossis elavat tegevust ja kella 5 paigu hommikul lahkus lossist pikk autodekolonn, sõites Tiranast Elbasani poole. Reede varahommikul saabusid Tiranasse esimesed teated Itaalia ekspeditsioonikorpuse maabumise Durazzo. Mainitud korpuse juhiks on kindral Guzzoni. Kuningas Zogu püüdis aega võita, saates kindral Guzzoni juure majandusministri Gera ja kolonel Koka Itaalia sõjaväelisele atšee kolonel Gabrielli saatel. Sel teel kuningas Zogu püüdis tõkestada Itaalia vägede edasimars. Sjaka lähedal on õhku lastud sild Tirana-Durazzo maanteel. Ent see ei suutnud takistada Itaalia vägede edasimars. Viimasel tunnil saab teatavaks, et Tiranast on käimas rüüstamine. Sealses Itaalia saatkonnas on kaitses saatkonna liikmed kui k

Zogu asub Türgimaale

Ateena, 8. 4. (ETA) (DNB) Albaania kuninganna Geraldine saabus reede õhtul oma kolmapäeval siirdunud pojaga ja kuningas Zogu kahe õega Florinasse, kust nad laupäeval tahavad edasi sõita Salonikisse.
Ateena, 8. 4. (ETA) (Reuter) Albaania kuninganna koos kuningas Zogu õdedega saabus Salonikisse.
London, 8. 4. (ETA) (Reuter) Stefani agentuur teatel on Albaania kuningas Zogu tulnud Kortha lähedal üle piiri Greekasse ja minevat sealt edasi Ateenasse.
Ateena, 10. 4. (ETA) (Reuter) Albaania kuningas Zogu ja kuninganna Geraldine saabusid pühapäeval Salonikisse, kust nad jätkasid ühes saatjaskonnaga kohe reisi Larissasse. Kuuldavasti kuningas Zogu ja kuninganna Geraldine lahkuvad Greekest õige pea.

Istanbul, 11. 4. (ETA) (Havas) Üks sinne leht kuulab Ankarast, et Albaania kuningas Zogu kavatses paluda Türgi võimudelt luba asuda elama Türgisse.

Kuninganna on terve

Ateena, 11. 4. (ETA) (Reuter) Albaania kuninganna Geraldine tervislik seisukord on rahuldav, nagu Reuter kuulab Larissast. Kuningas Zogu ja tema kuus õde võetsid päeva kuninganna seltsis. Kuninga saatjaskond, kuhu kuuluvad endised Albaania ministrid, ohvitserid ja teised, tõuseb 114 isikuni.

Lääneriigid tagavad Greekele abi

Briti parlament kutsuti homseks kokku. — Chamberlain katkestas pühade puhkuse

Tähtsad nõupidamised Londonis pühade ajal

London, 11. 4. (ETA) (DNB) „Press Association“ arvab teadvat, et peaminister Chamberlain teatab neljapäeval alamkojas, et Inglismaa ja Prantsusmaa on ühiselt kohustunud toetama ja abistama Greekat täieliselt juhul, kui peaks ähvardatama Greeka iseseisvust või puutumatust. Londonis arvatakse, et Itaalia aktsioon Albaanias tähendab inglise-Itaalia kokkuleppe rikkumist. Ent selle kokkuleppe vormiline ülesittelemine on küsitav. Edasi „Press Association“ arvab teadvat, et Rumeenia on haaranud nüüd initsiatiivi, et alustada Jugoslaaviaga, Türgiga ja Greeka nõupidamise ühise fronti loomiseks. Lõpuks teatatakse, et Inglismaa olevat juba tarvitusele võtnud teatavaid ettevaatusabinõusid, ja et ka Prantsuse valitsus olevat vahemeres tarvitusele võtnud teatavaid abinõusid.
London, 11. 4. (ETA) (Reuter) Ametlikult teatatakse, et Briti parlament on kokku kutsutud neljapäevaks kella 14.45-ks. Alamkojas peaminister Chamberlain esineb seletusega rahvusvahelisest seisukorrast. Samasuguse seletusega esineb ülemkojas välisminister lord Halifax.

London, 11. 4. (ETA) (DNB) Teisel päeval kell 15 tuli peaminister Chamberlaini juhatusel kokku kabinet välispoliitiline komisjon. Istungist võtsid osa välisminister lord Halifax, siseminister Hoare, dominiionide minister Inskip, kaubandusminister Stanley, alamriigisekretär Cadogan ja teised. Istung kestis üle tunni. Enne istungit Prantsuse suursaadikud Corbinil oli läbirääkimine lord Halifaxiga, kellega ta kuuldavasti on arutanud viimaseid sündmusi. Edasi teatatakse, et ka kuningas George VI on katkestanud oma pühade puhkuse Windsoris lossis ja sõitnud Londoni, kus ta kavatses kohe pärast saabumist vastu võtta peaminister Chamberlaini. Chamberlain annab kuningale lähemaid seletusi rahvusvahelise seisukorra üle. Seejärel kuningas pöördub tagasi Windsoris lossi.
London, 11. 4. (ETA) (Havas) Kuningas George VI võttis täna kell 17 Buckinghami palees vastu peaminister Chamberlaini.
London, 10. 4. (ETA) (Reuter) Inglise välisministri lord Halifaxi oli pühapäeval kolm läbirääkimist Itaalia asjadeajaja Crollaga, kes on kinnitanud kategooriliselt, et Itaalia aktsioon piirub ainult Albaaniaga. Teisel poolt lord Halifax ei ole jättnud Crollale mingit kahtlust Briti valitsuse

toetise seisukoha suhtes ühenduses Itaalia aktsiooniga Albaanias.
London, 10. 4. (ETA) (Reuter) Peaminister Chamberlain saabus pühapäeval kell 7.35 tagasi Londoni, alles sunnitud katkestama oma pühade puhkuse Shottimaal. Kohe pärast tema tagasibumist algasid diplomaatlikud läbirääkimised rahvusvahelise seisukorra üle. Eile hommikul välisminister lord Halifaxil oli läbirääkimine Greeka saadikuga Londonis. Valitsuse koosseis peetakse esmaspäeva hommikul.
Teisel poolt admiraliteet on avaldanud teadaande, milles liikatakse ümber välismaal levinud kuulused, mille järele Briti mereväeüksused olevat maabunud Korfu saarel. Teated mainitud kuulused saabusid üleile Berliinist ja Roomast.
Itaallaste sissemarsimine Albaaniasse on tekitanud Londoni ametlikes ringkonnas enne pühi täieliselt üllatust. Välisminister Halifax on kutsunud tagasi Londoni kõik ministrid, kes viibivad Londoni läheduses. Nende seas on
ka kolm ministrit, kelle ülesandeks on riigikaitse.
Chamberlaini äraolekul peeti laupäeval ministrite nõukogu koosolek.
„Sunday Times“ korrespondent käsitledes Albaania okupeerimise võimalikke tagajärgi, kirjutab muuseas, et
Greeka ja Türgi iseseisvuse säilitamine on nüüd kõige tähtsamaks ja kiiremaks küsimuseks. Need mõlemad maad on viidud tõsisesse segadusse Albaania okupeerimise pärast Itaalia poolt kui ka Itaalia vägede koondamise tagajärjel Rhodose saarele, ja teiste Dodekanesi saartele. Londoni vastutavad ringkonnad on arvamisel, et igasuguse kallaletungi korral Greeka Suur-Britannia toetab temal appi. Võib arvata, et seda küsimust on arutatud ka Briti valitsuse pühadepäeval koosolekul nii strateegiliselt kui ka poliitiliselt seisukohast. Ent lõplikku otsust mainitud küsimuses olevat oodata valitsuse tänasel, pühapäeval, koosolekul, kirjutab korrespondent.
London, 11. 4. (ETA) (Reuter) Chamberlaini audients kuningas juures kestis 80 minutit. „Pärs“ audients Chamberlaini pöördus tagasi Downing Streetile, kus teda oli tervitamas suur rahvahulk. Kuulud, et kuninga üksik sõltumiseks Londoni saabumisel oli esmaajoones see, et saada lähemat informatsiooni rahvusvahelise olukorra arengu kohta, kui ka säästa peaministri aega Windsoris lossi sõitmisega.
London, 11. 4. (ETA) (Reuter) Briti alamkoda tuleb kokku neljapäeval kell 15, kus välisminister lord Halifax esineb seletusega rahvusvahelise seisukorra üle, vastates eriti tõõerakondlase Snelli küsimusele olukorra kohta Vahemeres.

Greeka valitsuse üleskutse

Ateena, 11. 4. (ETA) (Havas) Greeka valitsus on avaldanud raadio kaudu elanikele teadaande, milles ütleb: „Igasugune rahutuse hääletamiseks avalikus arvamises valitsus teatab, et ta

Suur valik:

Sordirauda
Nurkrauda
Vitsrauda
U-rauda
T-rauda
Raudtalasid
Armatuuraudu
Katusopilekki, musta ja
valge
Raudpikleki
Riffopilekki
Vodruaterast
Võlliterast
Reiterast
Kivipuuriterast

Ereka KAUBANDUSE ARTSIASELTS

Kontor: Tallinn, Tatari tän. 28
Tallinn, Sakala tän. 22
telefon 479-76, 480-22. telefon 475-71.

Põhja-Atlandi sõjaline liit loomisele?

Ottava, 9. 4. (ETA) (Havas) Kanada agentuur „Canadian Press“ käsitledes välispoliitilisi valdusi Kanada parlamendis, teatav muu seas, et paljud pooldavad sõjalise liidu loomist Põhja-Atlandis, nimelt Suur-Britannia, Ühendriikide ja Kanada vahel, mille mõju laieneks ka Väikele ookeanile. Briti rahvasaadik Green on teinud ettepaneku sõjalise liidu loomiseks, et kaitsa Kanadat Jaapani hädahüv vastu. Ent teisel pool toonitatakse, et valitsus on keeldunud arutamast Greeni ettepanekut, sest ootaks teadlik Ühendriikide sallimatusest sõlmida avaliku liitu üksikult missuguse riigiga. Ent vaatamata sellele ollakse huvitatud mainitud küsimuse arengust.

omab rõhku abinõud ja elemendid selleks, et kinnitada greeka rahvale, et riigi iseseisvus ja puutumatust on täiesti kindlustatud. Greeka elanikud võivad rahulikult jätkata oma tööd kindlusega, et Greeka valitsus valvab pidevalt tema julgeoleku ja tema ajajärele. Mainitud teadaande on alla kirjutanud peaminister Metaxas.
Pariis, 9. 4. (ETA) (Havas) Greeka saatkond teatab: Endised Greeka poliitikud Venizelos, Argyropoulos ja Schiannakis ilmusid laupäeval pärast lõuna Greeka saadiku juure ja seletasid endi kui ka kindral Plastiras nimel, et ühenduses praeguse rahvusvahelise seisukorraga ja hädahüuga, mis sellest võib ilmneda Greeka, nad lõpetavad igasuguse opositsiooni Greeka valitsuse vastu. Nad avaldavad mainitud deklaratsiooni selleks, et valitsus olles vaba kõigist muredest seepool, võiks tõhusalt vastu astuda igasugusele välisele hädahüule.

100.000 14

Brüssel, 8. 4. (ETA) tusega vastu võetud teadaandis, „Vingtime Sien“ on valinud suure reede, 100.000 meest vallutamata on leidnud endi vastu võ

Ungari riigip

Budapest, 11. Ungari peaminister krahv Csaky val reisi Rooma. Neli kolm päeva. Rooma on põhjalikke läbirääg Itaalia välisministri k Roomast lahkumist k hickest aega Berliinis.

Külasti Hitleri

Riia, 9. 4. (ETA) (Havas) teatatakse, et Läti krahv Hartmanis ja kindral Dikuse ova võtta Hitleri su Budapesti, 9. 4. (ETA) teatav, et Ungari peaminister Csaky sõidava ova võtta Hitleri 50. sünnipäevaks.

Albaania talupoja

5. aprillil valiti senine Prantsuse president Lebrun veel üheks ametiajaks tagasi. Pildil — presidenti auvalveregiment Versailles' lossi ees.

SPORT

Soome-Rootsi poksiviik

boomlastest võitsid O. Lehtinen, Huusko

Helsingis "peasi" tervist
 järjekorras Soome-Roosi poksimaavõistlus. 1.
 võitis oodata rootlastele võitu, lõppes maavõit
 võistlusi viigiga 4:4. Helsingi messihall oli pealt
 ajajaid viimse võimaleeni tulvil – juba enne
 oli müüdnud 6000 piletist. Erapoolekutsu kohtumisi
 maavõistlusele oli eestlane P. Matsov. Käsi-
 kaalus oli soomlane Olli Lehtinen iluvõit
 võitja Knud Nordströmi üle häältega 3:0. Rootsi
 oli kogu aeg k-o. äärel, kuid suutis siiski
 tagi löppu püsida jalgalend. Käsi-kaalus oli
 ainsaks võitjaks soomlane Veikko Huuskonen seige võitja
 Lehtinhammari üle häältega 3:0. Sulgkaalus
 Rootsi oma esimese võidupunkti, kuna Kurt K
 võitis soomlase Ville Salminse, häälled 3:0.
 mene rootsi kulus siiski pealekäivamale soom
 me, kuid järgmistes pääsis rootlaste tehniline
 mus maksuvõile.

Kergekaalus rootslane Eric Ågren võitis Lehtise tehnilise k.o.-ga 3. roundis. Esimene oli olnud tasavägine, kuid teises roundis oli juba ülivõimas ja kolmandas katkestas kohtunik mattedi, kuna soomlane polnud enam võimeline jätkama. Kergekaalus rootslane C

Ägren võitis Sulo Rossi kohtunike hääletage Rossi algas hästi ja võitis peagu esimese ro

reine roundiaaks veel suuremalt rooskaste, viimane oli tasavägine. Soomlased isegi tunnustasid, et Oscar Agreni võit oli õigustatud. Kes lus oodati soomlase Viljo Suhose k.o.-võitu Granelli üle, kuid see jäi tulemata ja soomlased jättis järele. Soomlaste võit jäi kahtluse alla järele, kuid see jäi tulemata ja soomlased jättis järele. Soomlaste võit jäi kahtluse alla järele, kuid see jäi tulemata ja soomlased jättis järele.

pidi leppima punktivõiduga 3:0, olles kõigis k
roundis ülivõimas. Poolraskekaalumatš oli ai
mis lõppes häältega 2:1 — nii võitis soom
Aleksi Lehtinen. Per Erikssoni Es

Aloksi Lehtinen ja Aleksis Kallio
 round oli soomlase, teine rootslane. Lehtinen
 teises rounds kaks korda pörandale. Kolm
 rounds Lehtinen löi omakorda rootslase kolme
 kaheksani pörandale. Rootslane pääsis
 k-o-s-ti. Raskekaalus Olle Tandberg löi
 Karpise k-o, juba esimeses rounds.

Soomne saadab Dublini EM-võistlustele neli
 meest – Olli ja Aloksi Lehtise, Ylitie Suho-

Harju maleva raskejõustikupä

ter Miller.' Tulemused maadlusvõistl
kärholkael — 1 Simbach (Hageri) 2 Ebarik

karbekkal, 1. Suvakko (Hageri); 2. Luukki (Hageri); 3. Koerd (Hageri); kergekaal — 1. V. Miller (Kernu); 2. K. Laamisto (Hageri); 3. P. Puu (Saku); kergekeskkal — 1. Olev Laz (Hageri); 2. Kaljusalu (Vasalemma); keskkal — 1. Vahur (Harku); 2. Liiv (Laitse); 3. Kristi (Pääsküla).

Tõstmises ei võinud esikohale Kernu ühisel kogutulemusena 2030 ke Arnold Leins ni

Coban uuesti Kotkale vastas

Türgi saadab Oslosse täisarvulise meeskonnaga

Coban uuesti Kotkale vastas

Türgi saadab Oslosse täisarvulise meeskonna. Esimesel kevadipihlal asub Istanbulist teelegi maadlusmeeskond, kes võtab osa Oslosse viivatest Euroopa meistrovõistlustest. Türgi sa Oslosse täisarvulise meeskonna, kuhu kuuluvad järgmised maadlajad: kärbeskaalus Kenan Can, sulgkaalus Suat, kerkekaalus Yasak

ka, samuti Suat, kes on leitnant ja juba kaua
delnud.

Maraton-matš tennisis jäi pooleli seisul 19
viimses setis!

ja Perry mängisid Winesi ja Gledh vastu. Maratonipikkuseks kujunenud matš k

tati parast seisu 5:7, 6:3, 5:7, 6:1 ja 19:19!
na Budge ja Gledhall ei suutnud väsimuse
enam edasi mängida.

thendriige parimad naissportlased

kus olid viimasel hooajal järgmised: 100 m — Hymnes 12,1 sek.; 200 m — F. Vitale 26,7 80 m tõkkeld — M. Cotrell 13,0 sek.; kõrgsus Bergman 1,57 m; kaugus — L. Hymnes 5. kuul — B. Fross 12,47 m; ketas — C. Fel 38.41 m; oda — M. Smith 39.67 m.

Cardiffis peeti viie riigi osavõtu rahvus-
sed murdamajooksuvõistlused. Üldvõitjaks
Prantsuse lülivõimast 36 punktiga Inglise Ise-
ja 115, Soti 120 ja Walesi 138 punkti vastu.
Viduaalivõimast tiiti Holden (Inglise) ajaga
min., teiseks maroklane El Khazi (Fran-
tsus) 7.34 min., kolmas Amrouche (Prantsuse)
8.09 min. Kõrgushüppes (Prantsuse) 48.08 p.
Ühendriiged osasid juba kolmas mees
meetri – Berkeley viskas 40.7 m. Tervary
70.51 m. Nii Peoples kui ka Waterbury val-
vad hoolsalt olümpiamängude vastu.

Long Beach'os saavutavad see järgmisil-
maid tulemusi: 100 jardi Jeffrey 9.8 sek.; 120
töökeid Anderson 1.10 sek.

Ülikooli teatei

Kesk- ja kutsekooliõpetajate kutseeksami
3.—17. maini.

Sooviavaldusi eksamitele võetakse vastu 22.

lini ulukooli sekretariaadis. Sooviavaldustele juure lisada: isikut tõendav dokument, tunnustariiduse ja pedagoogilise ettevalmistuse kohta hariduse ja pedagoogilise ettevalmistuse kohta, nistis terviseliku seisukorra kohta maa-, linnajaoonkaarstilt, välja antud mitte varem kui enne kutseksamite algust, ululookirjeldus ja Panra osakonna kvitjant eksamiiniks.

kohta. Eksamimaksu suurus on 15 krooni
kes õiendavad eksamid pedagoogikas, didakti-
kutseaine metoodikas ühes proovitundidega,
krooni neilt, kes peale nimetatud ainete
õiendama eksamid veel mõnes teises pedagoo-
aines

Maraton-matš tennisis jäi pooleli seisul 19 viimets seisil:

Los-Aagelesis peeti elukutseliste tennisistade vaheline paarismängu võistlus, milles Bud ja Perry mängisid Wines'i ja Gledh vastu. Maratonipikkuseks kujunenud matš kestis pärast seisu 5:7, 6:3, 5:7, 6:1 ja 19:19! Na Budge ja Gledhall ei suutnud väsimuse enam edasi mängida.

• USA parimad nais sportlased

Ühendriiki parimad nais sportlased kergejooksul ood viimasele hooajal järgmised: 100 m. Hymines 12,1 sek.; 200 m - F. Vitale 26,7 s; 800 tõkkel - M. Cottrell 13,0 sek.; kõrgus Bergman 1,57 m; kaugus - L. Hymines 5,4 kuul - B. Fross 12,47 m; ketas - C. Fel 38,41 m; oda - M. Smith 39,67 m.

Cardiffis peeti viie riigi osavõtu rahvus-
sed murdmaajooksuüritused. Üldvõitjaks
Prantsuse ülitõusimalt 36 punktiga Inglise 95-
aja 116, Soti 120 ja Walesi 138 punkti vastu-
võidulaadivõitjaks tuli Holden (Inglise) ajaga
47.34 min., kolmas Marokola El Hnazi (Fran-
suse) 48.08 min., neljas Letiseara (Prantsuse) 48.08 p-
min. Ühendriigi osavõtu juba kolmas mees-
meistri — Berkeley viskas Waterbury
70.51 m. Nii Peoples kui ka Waterbury val-
vasid hoolsalt olümpiamängude vastu.

Long Beachis osasaavutades järgmisi
maid tulenusi; 100 jardi Jeffrey 9.8 sek.; 120
jardi Anderson 14.8 sek.; miilijooks 120
4.20 min.; kõrgküst. Wilson 1.95 m; teivast-
Day ja Meadows 4.38 m; kuulitõukes An-
15.77 m; kolmas Levy 49.91 meetrit.

Ühikooli teater

Kesk- ja kutsekooliõpetajate kutseeksami
3.—17. maini.

Kesk- ja kutsekooliõpetajate kutseeksami
raldatakse Tartu ülikooli juures 3.—17. maini.
Sooviavaldusi eksamitele võetakse vastu 22.
lini ülikooli sekretariaadis. Sooviavaldustele
juure lisada: isikud tõendavad dokument, tunni-
harriduse ja pedagoogilise ettevalmistuse kohta
nastus tervisliku seisukorra kohta maa-, linna-
jaoskonnaarstilt, välja arvatud mitte varem kui
enne kutseeksamite algust, elulookirjeldus ja
Panga osakonna kvitjunt eksamimaksu õiene-
kohta. Eksamimaksu suurus on 15 krooni.
kes õiendavad eksamid pedagoogikaks, didakti-
kuseaine metodikaks ühes proovitudidega,
krooni neilt, kes peale nimetatud ainet
õiendami: eksamid veel mõnes teises pedagoo-
aines.

Raske ja pika haiguse järele lahkus meie seast minu armas abikaasa, meie unustamata isa ja vanaisa

Sibgatulla Megdejev

sünd. 9. 02. 1863. a., surnud 11. 04. 1939. a.

Ärasaatmine kodunt, Raua 57, 12. 04. 39 kell 17.

Mälestavad sügavas leinas

abikaasa, lapsed, lapselapsed ja omaks

Armast kaasvõitlejat

stud. agr. August Saar't

mälestavad kurbusega

US Liivika ja viilistlaskogu.

Parimas meheas lahkunud ületamatut töömeest

Vasso Silla't

mälestavad kurbuses

Postitalitus, postiametkond
ja teenijaskond.

Matmine Pühavalmu koguduse kalmistul
Rahumäel 12. apr. kell 16.

Meie südamluk tänu

kõigile sugulastele, sõpradele ja tuttavatele, eriti kaasametnikule Eesti Punasest Ristist, kes
melle raske kaotuse puhul kaasa tundsid ja minu naist, meie tütart ja õde

Stella Kõll'i, sünd. Berendson

armastusega mälestasid, teda ta viimse teekonnal saatsid ja ta kalmu rikkalikult lilledega ehtisid.

Georg Kõll, perekond Berendson, Adele Kõll.

Varalahkunud kallist pojakest

Rein Reinsalu't

sünd. 10. IX 1927, surn. 8. IV 1939

mälestavad valusas leinas

vanemad

Ärasaatmine U. Sadama t. 5 13. IV 1939 kell 12.
Matmine Jaani kirikus kell 1 pärast lõunat, seal Rahumäele.

Varalahkunud

Woldemar Silde't

mälestavad leinas

wanemad, õed ja Kall.

Matmine 12. apr. kell 5 p. l. Haapsalu ew.
kut. kog. kalmistul.

ROBERT NELSAS

SPORDISELTS
KALEV

Esimesel surma-aastapäeval

mälestavad oma armast abikaasat, poega ja wenda

Theodor Kass'i

abikaasa, ema ja wend ja

25 aasta eest surnud

Jüri Kass'i

mälestavad abikaasa ja poeg.

Marie Heintuk,

sünd. LUSTPERG-LIIVAK

sünd. 30. apr. 1864. a.,
surn. 9. apr. 1939. a.

Sügavas leinas mälestavad
mee, õde, vennad ja omaksed

Elan nüüd
Tõnismägi 5-12
tel. 458-28.

Dr. Fanny Katz

Naha- ja suguhaigused
Wastumõtt 10-12 ja 6-7

Wõtan jälle haigeid wasta

Dr med K. Lellep

Sijele ja naha- ja suguhaigused.

Wastumõtt 10-12 ja 6-7.

Dr. Harry Dreyer

Naha-, põie- ja suguhaigused.

Viru 12.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Tel. 465-24.

Tunnid

BERLITZ

SCHOOL

Enfala 88-8.

tel. 458-20.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Kõigile surma läbi lahkus meie seast meie unustamata isa,
poeg, wend ja onu

Vasso Silla

sünd. 18. veebr. 1889. a., surn. 9. apr. 1939. a.

Valusas leinas

omaksed.

Ärasaatmine leinamajast, Saue, 12. apr.
kell 15 Rahumäele.

Edmund-Manfred Jnslermann

Sünd. 6. märtil 1924,

surn. 9. aprillil 1939.

Leinavad

vanemad õed ja vennad.

VASSO SILLA't

mälestavad

perekond J. Juhans

" A. Lensomit

" J. Kokamägi

" A. Ravaraja

" O. Ilver.

Jamejala vaimuhaigemaja vajab

arsti

ordinatori kohale. Palk 180 kr. kuus ja pii korter
(ilma kütte ja valgustust). Sooviavaldused (tempel-
maksuvabad) ühes hariduse- ja muude dokumentide
ärakirjadega ja lühikese elulookirjeldusega saata Jä-
mejala vaimuhaigemajale, Viljandi p-k. 22, kuni 18
aprillini 1939. a.

Huvitav
kuukiri „Laste Rõõm“ on lastele
armas m
ajaviide

Unustamata armast meest, kallist
isa, vanaisa ja wenda

Albert Ruut'u

5. surma-aastapäeval

mälestavad

lesk, lapsed ja wend.

Raudteede Talitus ostab valikpakkumist

500 tonni määride- ja 300 tonni
gaasiõli

Pakkumised märgusõnaga „Õlid“ saata Raudteede
Talituse Varustuse toimkonda, Tallinn, Soo t. nr. 24,
hiljemalt 19. aprilliks a. a. kell 11. Samas võib tut-
vuda pakkumiste tingimustega ja lepingukavaga.
Pakkumise kindlustuseks on 10% pakutavate õlide
koguhinnast.

„Laste Rõõm“

on laste maailm!

Arstid

Dr. A. Kook

põie-, sugu- ja naha-
haigused

Wõitumõtt 16-33 (Kasusa
panga majas, S. Karja
nurgal). Wõit. 10-12 ja
6-8 õht. Tel. 452-12.

Dr med.

K. Kook

Naistearst.

4-5 p. l.

Gonsiori 1. Tel. 307-03.

Dr S. Dreyer'i

Looma-
ambulants

Aia tän. 5-b,

tel. 446-86.

Väljasõit igal ajal.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.

Wastumõtt 10-12 ja 6-8.